



Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2019

Jenita Rauta

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
SAMMANFATTNING.....	4
ABSTRACT	5
1 JOHDANTO	6
2 MENETELMÄ	8
2.1 Havaintoaineiston poiminta.....	8
2.2 Tapausten määrittely viharikoksiksi	8
2.3 Havaintojen analysointi ja raportointi.....	9
3 HAVAINNOT	10
3.1 Kaikki vihamotiivit.....	10
3.2 Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset	28
3.3 Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset	46
3.4 Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset.....	55
3.5 Vammaisuuteen liittyvät rikokset.....	63
4 YHTEENVETO	71
5 HAVAINTOJEN ARVIOINNISSA HUOMIOITAVAA.....	75
LÄHTEET	77

LIITTEET.....	81
LIITE 1. RIKOSNIMIKKEET	81
LIITE 2. HAKUSANAT.....	83
LIITE 3. MUUT SAATAVILLA OLEVAT LIITETAULUKOT JA KUVIOT	85
Kaikki vihamotiivit.....	85
Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset.....	86
Romaneihin kohdistuneet rikokset.....	88
Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset.....	88
Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset	89
Vammaisuuteen liittyvät rikokset	90

TIIVISTELMÄ

Tässä selvityksessä kuvataan poliisin tietoon tulleita epäiltyjä viharikoksia vuonna 2019. Aineistona ovat poliisin valtakunnalliset rikosilmoitustiedot. Selvitys on jatkoa rasistisen rikollisuuden vuosiselvityksille, joita on tehty vuodesta 1998 lähtien ensin sisäasiainministeriön poliisiosastolla ja sittemmin Poliisiammattikorkeakoulussa.

Vuonna 2009 rasistisen rikollisuuden seuranta laajennettiin viharikosseurannaksi. Viharikokseksi on määritelty henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehdyt rikokset, joiden taustalla ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskontoa tai vakaumusta, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai vammaisuutta kohtaan.

Vuoden 2019 aikana poliisi kirjasi yhteensä 899 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista. Tämä on prosenttina vähemmän kuin edellisellä vuonna. Suurin osa (72,3 %) rikosilmoituksista sisälsi etniseen tai kansalliseen taustaan kohdistuneita rikosepäilyjä. Uhrin uskonnolliseen taustaan liittyvien tapausten osuus oli 14,8 prosenttia, seksuaaliseen suuntautumiseen 5,7 prosenttia sekä vammaisuuteen 4,9 prosenttia. Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvistä viharikoksista tehtiin 21 rikosilmoitusta (2,3 %). Tässä raportissa viharikoksiksi määritellyistä tapauksista poliisi itse luokitteli noin joka neljännen viharikokseksi.

Tarkasteltaessa kaikkia viharikoksia tapahtumatilanteittain, sanallisten loukkausten, uhkausten ja häirintätapausten määrä kasvoi vuoteen 2018 verrattuna. Näistä kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosten määrä kolminkertaistui.

Tarkasteluvuonna yhteensä 650 rikosilmoitusta liittyi etniseen tai kansalliseen taustaan. Useimmin kyse oli tapauksista, joissa kantaväestöön kuuluvat henkilöt ilmaisivat ennakkoluuloa ja vihamielisyyttä etnisiä tai kansallisia vähemmistöjä kohtaan. Yleisin rikoslaji oli pahoinpitelyrikos. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä rikoksissa tavallisimmin tapahtumapaikkana oli julkinen ulkoilmapaikka, kuten tie, katu tai tori. Tämän tyyppisten päärिकosten kohteista 63 prosenttia oli miehiä ja 37 prosenttia naisia. Miehiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä, kun taas naisiin kohdistui yleisimmin kunnianloukkauksia.

Vuonna 2019 niistä Suomessa asuvista henkilöistä, joiden kansalaisuus oli muu kuin suomalainen, suhteellisesti eniten kohteeksi joutuivat Somalian kansalaiset rikoksissa, jotka liittyivät etniseen tai kansalliseen taustaan. Kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä rikosilmoituksista yhdeksän prosenttia oli kohdistunut romanitaustaiseen henkilöön. Näissä yleisin rikosnimike oli syrjintä.

Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien viharikosilmoitusten määrä laski 14 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Näissä tapauksissa yleisimmin kohteena olivat islaminuskoiset, ja hieman yli neljäsosa niistä oli laittomia uhkauksia. Uskontoon liittyvät rikokset tapahtuivat useimmiten internetissä.

Uhrin oletettuun tai todelliseen seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien viharikosilmoitusten määrä laski yhdellä prosentilla. Eniten ilmoitettiin kunnianloukkauksia. Melkein puolessa näistä tapauksista rikoksista epäilty oli asianomistajalle ennestään tuttu.

Vammaisuuteen liittyviä rikosilmoituksia löytyi 44, mikä on kahdeksan prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Hieman vajaa puolet epäillyistä rikoksista oli kunnianloukkauksia, ja epäilty oli 42 prosentissa tapauksista uhrille tuttu.

SAMMANFATTNING

I denna utredning beskrivs misstänkta hatbrott som kommit till polisens kännedom 2019. Materialet består av polisens riksomfattande uppgifter om brottsanmälningar. Utredningen är en fortsättning på de årliga utredningarna av rasistisk brottslighet som har gjorts sedan 1998, först vid inrikesministeriets polisavdelning och senare vid Polisyreshögskolan.

År 2009 utvidgades uppföljningen av rasistisk brottslighet till att inkludera uppföljning av hatbrott. Hatbrott definieras som brott som begås mot en person, en grupp, någons egendom, en institution eller en representant för dessa där motivet är fördomar eller fientlighet mot offrets förmodade eller verkliga etniska eller nationella bakgrund, religion eller övertygelse, sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck eller funktionsnedsättning.

Under 2019 registrerade polisen sammanlagt 899 brottsanmälningar om misstänkta hatbrott. Detta är en procent färre än året innan. Största delen (72,3 %) av brottsanmälningarna innehöll misstanke om brott på grund av etnisk eller nationell bakgrund. I 14,8 procent av brotten var motivet offrets religiösa bakgrund, i 5,7 procent offrets sexuella läggning och i 4,9 procent offrets funktionsnedsättning. Det gjordes 21 brottsanmälningar (2,3 %) om hatbrott på grund av könsidentitet eller könsuttryck. Ungefär vart fjärde fall av de som i den här rapporten har klassificerats som hatbrott klassificerades som hatbrott av polisen.

När man granskar alla hatbrott enligt händelsesituation, ökade antalet verbala kränkningar, hot och trakasserier jämfört med 2018. Av dessa brott tredubblades antalet fall av hets mot folkgrupp.

Under granskningsåret hade sammanlagt 650 brottsanmälningar samband med etnisk eller nationell bakgrund. Oftast var det fråga om fall där personer från majoritetsbefolkningen uttryckte fördomar och fientlighet mot etniska eller nationella minoriteter. Den vanligaste brottstypen var misshandelsbrott. Hatbrott på grund av etnisk eller nationell bakgrund skedde oftast på en offentlig plats utomhus, till exempel på en väg, gata eller ett torg. Offren för dessa huvudbrott var i 63 procent av fallen män och i 37 procent kvinnor. Män utsattes oftast för misshandel, medan kvinnor oftast utsattes för ärekränkning.

I fråga om personer bosatta i Finland som inte har finskt medborgarskap var somaliska medborgare proportionellt sett mest utsatta för brott på grund av etnisk eller nationell bakgrund 2019. Nio procent av alla brottsanmälningar med anknytning till etnisk eller nationell bakgrund gällde personer med romsk bakgrund. Den vanligaste brottsrubricering här var diskriminering.

Antalet anmälningar om hatbrott på grund av religion eller övertygelse minskade med 14 procent jämfört med 2018. I dessa fall var muslimer de mest utsatta, och drygt en fjärdedel av fallen handlade om olaga hot. Hatbrott på grund av religion begicks oftast på internet.

Antalet anmälningar om hatbrott på grund av offrets antagna eller verkliga sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck minskade med en procent. De flesta anmälningarna gällde ärekränkning. I nästan hälften av dessa fall kände målsägande den misstänkte sedan tidigare.

Antalet anmälningar om brott på grund av funktionsnedsättning uppgick till 44, vilket är åtta procent mindre än året innan. Knappt hälften av de misstänkta brotten var ärekränkningar och i 42 procent av fallen kände offret gärningsmannen.

ABSTRACT

This report reviews suspected hate crimes reported to the police in Finland in 2019. The statistics are based on crime reports retrieved from the National Police Information System. Annual statistics on suspected hate crimes have been reported since 1998, first by the Ministry of Interior's Police Department and then by the Police University College of Finland.

In 2009 the system of gathering data on racist crime was developed into a more comprehensive system of monitoring hate crime. For the purpose of this report, hate crime has been defined as a crime against a person, group, somebody's property, institution, or their representative, motivated by prejudice or hostility towards the victim's real or perceived ethnic or national origin, religion or belief, sexual orientation, transgender identity or appearance, or disability.

In the target year, 899 reports of offences on suspected hate crime were filed. These represent a one percent decrease in comparison with the previous year. The majority, 72,3 percent, of the cases were incidents based on ethnic or national origin. Cases motivated by the victim's religious background constituted 14,8 percent of the incidents. Sexual orientation was the motive in 5,7 percent of the cases and in 4,9 percent it was disability. Twenty-one suspected hate crimes (2,3 %) were identified as being based on the victim's transgender identity or appearance. About a quarter (26 %) of the cases identified as hate crimes in this reports were originally classified by the police as hate crimes.

When looking at all hate crimes by event situation, the number of verbal insults, threats and harassment cases increased compared to 2018. Of these, the number of incitement to hatred -crimes tripled.

In 2019, the total number of suspected hate crimes filed by the police was 650. In the majority of the cases, prejudice or hostility was directed towards a member of an ethnic or national minority by a member of the majority population. The most common suspected crimes were assaults. The most common scenes of the suspected crimes based on ethnic or national origin were public outdoor locations such as roads or city market squares. In 63 percent of the cases, the victims of the crimes based on ethnic or national origin were males and in 37 percent of the cases, victims were females. Most common crimes targeted against the males were assaults whereas majority of the crimes targeted against females were defamations.

In relation to the number of people with foreign citizenship and living in Finland, those holding a citizenship of Somalia experienced the highest frequency of crimes motivated by ethnic or national origin in 2019. From all the reports of offences based on ethnic or national origin, nine percent of offences were against a member of a Roma minority. Of these, the most common suspected crimes were defamations.

Suspected hate crimes filed by the police in 2019 based upon religion or belief decreased by 14 percent from the previous year. The most common targets in these cases were Muslims. About fourth of the suspected crimes consist in illegal threats. Most common location of the suspected crimes based on religion or belief was the Internet.

The number of hate crimes motivated by the victim's real or perceived sexual orientation, transgender identity or appearance, is one percent lower than in the previous year. Defamations were the most commonly reported crimes. In nearly half of the cases, the suspect was an acquaintance to the victim.

In the target year, 44 reports of offences on hate crimes based on the victim's disability were identified, that is 16 percent less than in previous year. Little less than half of the cases were defamations and the suspect was familiar to the victim in 42 percent of the cases.

1 JOHDANTO

Suomen rikoslaki ei tunne määritelmää viha- tai rasistinen rikos. Rikoslain rangaistuksen koventamisperusteissa on kuitenkin otettu huomioon teon rasistinen vihamotiivi, jota vuonna 2011 laajennettiin huomioimaan myös muut vihamotiivit (RL 6 luku 5 § kohta 4, 13.5.2011/511). Koventamisperusteen lisäksi rikoslaisissa mainitaan joitakin rikoksia, joiden tunnusmerkistöön sisältyy vihamotiivi. Näitä rikosnimikkeitä ovat syrjintä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Koventamisperuste on osittain laveampi, mutta tulkinnanvaraisempi kuin tämän selvityksen viharikosmääritelmä. Näin ollen tämän selvityksen viharikosmääritelmä ei pohjautu suoraan lakiin vaan aikaisempiin tutkimuksiin ja muiden maiden viharikosselvityksiin (Niemi & Sahramäki 2012).

Mikä tahansa Suomen rikoslainsäädännössä rikokseksi määritelty teko voi periaatteessa olla viharikos. Sen ratkaisee teon motiivi. Esimerkiksi yleisimpiä etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä motiivista tehtyjä rikoksia ovat pahoinpitely, laiton uhkaus ja kunnianloukkaus. Viharikos määritellään tässä selvityksessä seuraavasti:

Viharikos on henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehty rikos, jonka motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskonnollista vakaumusta tai elämäntapaa, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai vammaisuutta kohtaan.

Viharikoksen määritelmä täyttyy jo silloin, jos tekijä olettaa uhrin kuuluvan johonkin yllä mainituista viiteryhmistä. Uhri voi olla esimerkiksi läheisessä suhteessa kyseiseen ryhmään kuuluvan kanssa ja tätä kautta valikoitua kohteeksi. Uhrilla voi olla myös jonkinlainen muu yhteys kyseiseen ryhmään. Teko voi esimerkiksi kohdistua vastaanottokeskuksen työntekijään tämän työn takia.

Yksittäinen viharikos voidaan nähdä myös ns. signaalirikoksena, jolloin koko rikoksen uhrin edustama vähemmistö voi kollektiivisesti kokea joutuneensa rikoksen kohteeksi. Tällöin rikos nähdään uhkauksena tätä ryhmää kohtaan. Tällainen kollektiivinen reaktio saattaa vaikuttaa negatiivisesti koko vähemmistöryhmän suhtautumiseen ympäröivään enemmistökulttuuriin ja sen edustajiin. (Iganski 2001; Perry 2001; Poliisi 2016.)

Tässä selvityksessä kuvataan vuonna 2019 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä viharikoksia. Aineistona on käytetty kyseisenä vuonna kirjattuja rikosilmoituksia. Selvitys jatkaa vuodesta 1998 lähtien ensin sisäasiainministeriön poliisiosastolla ja sittemmin Poliisiammattikorkeakoulussa julkaistujen viharikollisuuden vuosiselvitysten aloittamaa sarjaa (Sisäasiainministeriö 1998–2003; Keränen 2005a; 2005b; Ellonen 2006; Noponen 2007; Joronen 2008; Peutere 2009; 2010; Niemi 2011; Niemi & Sahramäki 2012; Tihveräinen 2013; 2014; 2015; 2016; Rauta 2017; 2018; 2019).

Tilastointimenetelmää laajennettiin vuonna 2009 koskemaan myös muut kuin etniseen tai kansalliseen taustaan kohdistuvat viharikokset ja sitä käytettiin vuoden 2008 viharikosselvityksessä (Peutere 2009). Tilastointimenetelmän uusimisen vuoksi vain vuosien 2008–2019 viharikosselvitykset ovat vertailukelpoisia toistensa kanssa.

Tämä selvitys noudattaa samaa rakennetta ja osin myös samaa tekstikokonaisuutta kuin tutkimussarjan aiemmat selvitykset. Tavoitteena on, että lukija löytää vakioselvityksen tulokset suunnilleen samasta rakennepaikasta ja yhtäpitävällä tavalla kuvattuina kuin aiempina tutkimusvuosina.

Selvityksen luvussa 2 käydään ensiksi lyhyesti läpi käytetty menetelmä. Tilastointimenetelmää ei ole muutettu viime vuodesta. Menetelmän yksityiskohtaisen kuvauksen löytää aikaisemmista selvityksistä (ks. Niemi & Sahramäki 2012; Peutere 2009). Luvussa 3 esitellään selvityksen havainnot. Ensin kuvataan kootusti kaikkia vuodelle 2019 kirjattuja viharikosepäilyjä. Näiden osalta kuvataan poliisin viharikosluokituksen käyttö, tapahtumatilanteet ja rikoslajit, asianomistajat ja epäillyt, tapahtumapaikat- ja ajat, alueellinen jakautuminen sekä esitutinnan tila ja rikosepäilyjen eteneminen syyteharkintaan. Seuraavaksi viharikosepäilyjä valotetaan motiivikohtaisesti – kohteen etninen tai kansallinen tausta, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu tai vammaisuus. Havainnot ja niiden määriä verrataan systemaattisesti edelliseen vuoteen, mutta motiivikohtaisten kappaleiden alusta sekä yhteenvetoluvusta löytyy myös pidemmän aikavälin tarkastelua. Luvussa 4 esitetään yhteenvedo selvityksen tuloksista ja luvussa 5 arvioidaan lyhyesti selvitystyön reunaehdoista ja havaintojen luotettavuutta. Lopussa on lista muista taulukoista, joita tutkimusaineistosta on saatavilla.

Lukijan on hyvä huomata, että tässä selvityksessä kuvataan poliisin kirjaamia rikosilmoituksia. Kysymys on siis rikosepäilyistä, mutta toiston välttämiseksi tätä ei tapauksia kuvattaessa joka kohdassa mainita. Vasta tuomioistuimien päätöksillä onko kyseessä varsinainen rikos. Tuomioistuimien myös arvioi ja ottaa kantaa teon motiiveihin eli onko kysymyksessä mahdollinen viharikos.

2 MENETELMÄ

2.1 Havaintoaineiston poiminta

Selvityksen aineiston muodostavat vuonna 2019 kirjatut rikosilmoitukset, jotka on poimitu valtakunnallisesta Poliisiasian tietojärjestelmästä alla kuvatuilla ehdoilla. Ensimmäisessä vaiheessa poimittiin

1. rikosilmoitukset, jotka sisältävät jonkin liitteessä 1 mainituista rikosnimikkeistä ja jonkin liitteessä 2 mainituista hakusanoista (yhteensä 352 hakusanaa)
2. rikosilmoitukset, joissa asianimikkeenä on syrjintä, työsyryntä, kiskonnantapainen työsyryntä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan, törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan, joukkotuhonta, joukkotuhonnan valmistelu, rikos ihmisyyttä vastaan, törkeä rikos ihmisyyttä vastaan tai kidutus
3. rikosilmoitukset, joiden selostusosassa esiintyi kirjainyhdistelmä ”rasist” tai ”rasism”
4. rikosilmoitukset, jotka poliisi on merkinnyt viharikosluokituksella
5. rikosilmoitukset, jotka on merkitty Tupa-luokituksella (Turvapaikanhakijoihin liittyvä)

Hakuehdoissa 3 ja 4 poiminnan kohteena eivät olleet tietyt rikosnimikkeet, vaan hakuehdot mahdollistivat muidenkin viharikosperustaisten rikosnimikkeiden löytymisen kuin kohtiin 1 ja 2 sisältyvät. Kohta 3 on jätetty itsenäiseksi hakuehdoksi laajan kattavuutensa vuoksi. Kohdan 3 kirjainyhdistelmällä löydettiin suuri määrä aineistoon kuuluvia rikosilmoituksia. Yllä olevin ehdoin poimittu alustava havaintoaineisto käsitti 10 318 rikosilmoitusta.

2.2 Tapausten määrittely viharikoksiksi

Lopullinen tutkimusaineisto koostui 899 rikosilmoituksesta. Ne määriteltiin viharikoksiksi poliisin rikosilmoitukseen kirjaamien tietojen perusteella. Määrittelyn apuna käytettiin selvitystä varten laadittua kirjallista ohjetta.

Tapaus määriteltiin viharikokseksi, jos joku tapauksen osapuolista (poliisi, uhri, todistaja, jne.) epäili, että rikoksen yhtenä motiivina oli epäluulo tai vihamielisyys jotakin uhrin (oletettua) viiteryhmää kohtaan. Näitä voivat olla 1) etnisyyteen tai kansallisuuteen, 2) uskontoon tai vakaumukseen, 3) seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun tai 4) vammaisuuteen liittyvät viiteryhmit. Tapaus määriteltiin viharikokseksi myös silloin, jos itse rikosilmoituksen selitysosassa esiintyi viharikosperustaisia vihjeitä, kuten epäillyn rasistista kielenkäyttöä.

Yllä olevien esimerkkien lisäksi tapaus määriteltiin viharikokseksi, jos rikosilmoitus sisälsi poliisin käyttämän viharikosluokituksen siitä huolimatta, että itse ilmoituksesta ei ilmennyt tekijän motiivia. Poliisihallituksen antaman ohjeistuksen (Poliisihallituksen ohje

13.11.2011) mukaan poliisiin tulisi käyttää viharikosluokitusta aina silloin, kun kuka tahansa tilanteessa mukana ollut henkilö (poliisi, epäilty, asianomistaja, todistaja, ilmoittaja tai muu)

- pitää teon motiivina osittain tai kokonaan ennakkoluuloa tai vihaa tiettyä kansanryhmää kohtaan
- pitää tekoa tehtynä osittain tai kokonaan rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen liittyvästä vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.

Luokitustilastoja tutkittaessa on otettava huomioon, että luokitusjärjestelmä on kehitetty poliisiin omaksi tilastointityökaluksi. Rikosilmoitusten kirjaamiseen käytettävä Poliisiasian tietojärjestelmä ei siis pakota tekemään luokittelua. Luokittelumerkintä välittyy kuitenkin myös syyttäjälle. Vuoden 2011 Poliisihallituksen ohje muutti aikaisemman suppean rasimiluokituksen kattavammaksi viharikosluokitukseksi. Samalla rasismin osalta viharikosluokituksen käyttöohjeita tarkennettiin. Muutoksen takia vuoden 2012–2019 luokitustilastoja ei voi verrata aikaisempiin vuosiin.

2.3 Havaintojen analysointi ja raportointi

Tässä selvityksessä rikosilmoituksia kuvaillaan eri näkökulmista sekä rikosilmoituskohtaisesti että asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen mukaan. Tämä vaikuttaa eroihin havaintojen määrissä. Päärikoksella¹ viitataan kuhunkin ilmoituksen asianomistajaan kohdistuneeseen vakavimpaan rikosnimikkeeseen. Koska yhdessä rikosilmoituksessa voi olla yksi tai useampia asianomistajia, on päärikosten määrä suurempi kuin rikosilmoitusten määrä. Kun tekstissä puhutaan ”vihamotiivista”, viitataan vaikuttimeen, joka perustuu ennakkoluuloihin tai vihamielisyyteen aiemmin mainittuja viiteryhmiä kohtaan.

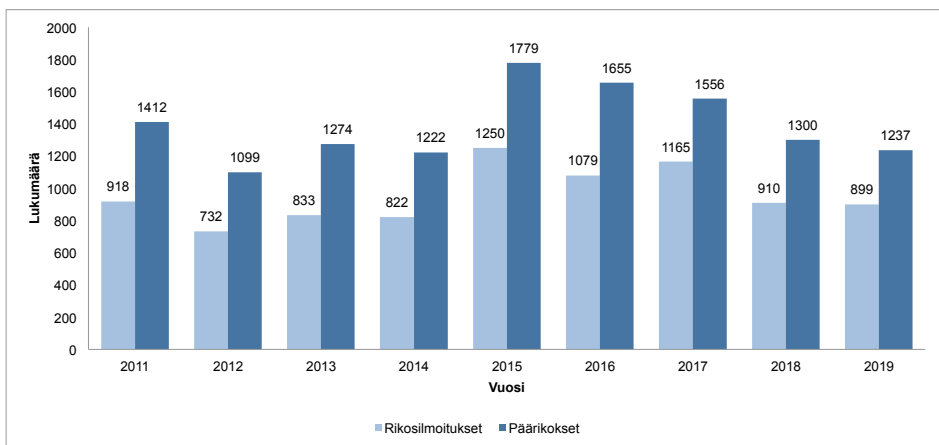
1 Rikokset vakavimmasta lievempään: henkeen, seksuaaliseen koskemattomuuteen, terveyteen, henkilökohtaiseen vapauteen, ihmisyyteen, kunniaan, yksityisyyteen, kotirauhaan ja omaisuuteen kohdistuvat. Yhdessä rikosilmoituksessa voi olla useampi asianomistaja, joista jokaiseen kohdistunut päärikos on laskettu tilastoon. Näin ollen päärikosten määrä on rikosilmoituksia suurempi.

3 HAVAINNOT

3.1 Kaikki vihamotiivit

Määrä

Vuonna 2019 poliisille tehtiin yhteensä 899 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista. Ilmoitusten määrä väheni edellisvuodesta 11 tapauksella (-1 %). Epäiltyjä päärikoksia löytyi 1 237 kappaletta, mikä on 63 kappaletta (-5 %) vähemmän kuin edellisvuonna (kuvio 1).

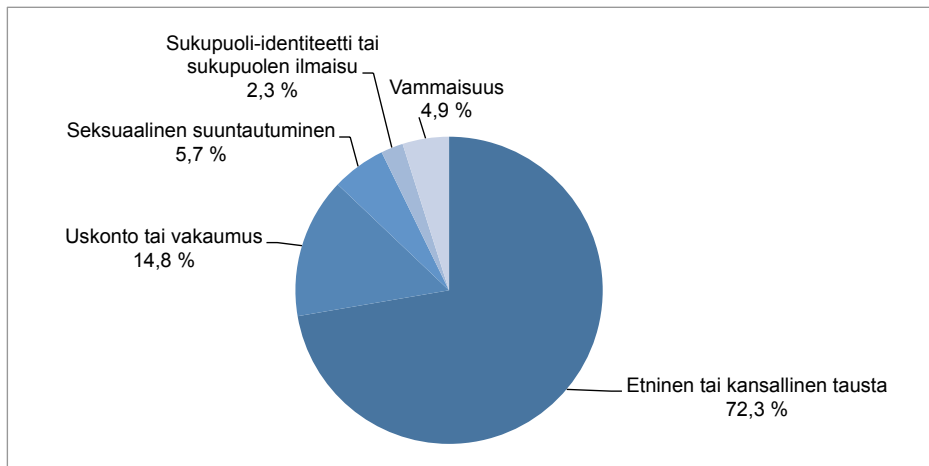


Kuvio 1. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2019.

Vihamotiivit

Vuonna 2019 suurimpaan osaan poliisille ilmoitetuista epäillyistä viharikoksista kytkeytyi etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä ennakkoluuloja tai vihamielisyyttä (72,3 %) (kuvio 2). Muihin viiteryhmiin kohdistuneiden ilmoitusten määrät prosenttilukuina olivat seuraavia: uskontoon tai vakaumukseen liittyvät 14,8 prosenttia, seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvät 5,7 prosenttia, vammaisuuteen liittyvät 4,9 prosenttia sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät 2,3 prosenttia.

Osuudet ovat pysyneet jokseenkin samoina vuoden 2008 selvityksestä lähtien. Vuoteen 2018 verrattuna etniseen tai kansalliseen taustaan sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien rikosilmoitusten osuudet hieman kasvoivat, kun taas uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen sekä vammaisuuteen liittyvien osuudet pienenevät.



Kuvio 2. Eri viharikosmotiivien osuudet epäillyistä viharikoksista tehdyissä rikosilmoituksissa vuonna 2019 (n=899).

Viharikosluokitus

Taulukossa 1 näkyy poliisin rasismi- tai viharikosluokituksen käytön yleisyys rikosilmoituksissa vuosina 2011–2019. Vuonna 2019 poliisi käytti luokitusta yhteensä 238 rikosilmoituksessa (26 %). Niistä 186 tapausta (78 %) perustui etniseen tai kansalliseen taustaan. Uskontoon tai vakaumukseen liittyviä ilmoituksia oli 34 (14 %), seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyviä 17 (7 %) ja vammaisuuden liittyviä yksi (0,4 %).

Viharikosluokituksen käyttöasteesta ei voida kuitenkaan arvioida sitä, tunnistaako poliisi viharikoksia. Tähän aineistoon päätyivät myös tapaukset, joissa motiivi on mainittu, mutta poliisin viharikosluokitusta ei ole käytetty. Näissä tapauksissa luokittelun käyttämättä jättämisestä huolimatta poliisi on saattanut huomioida esitutkinnassa tapaukseen liittyvän mahdollisen vihamotiivin.

Taulukko 1. Rasismi- ja viharikosluokituksen käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2011–2019² 3.

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ero vuoteen 2018, %
Lukumäärä	Luokitus	266	174	142	113	219	250	451	237	238	0
	Ei luokitusta	522	558	691	709	1031	829	714	673	661	-2
	Yhteensä	788	732	833	822	1250	1079	1165	910	899	-1
%	Luokitus	34	24	17	14	18	23	39	26	26	2
	Ei luokitusta	66	76	83	86	82	77	61	74	74	-1
	Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	0

2 Vuosien 2012–2019 luvut eivät ole vertailtavissa aikaisempiin vuosiin, sillä rikosilmoitusten poiminta-ehtoja on näinä vuosina muutettu.

3 Rasismiluokitus muuttui kattavammaksi viharikosluokitukseksi vuoden 2011 lopussa.

Tapahumatilanteet

Epäillyiksi viharikoksiksi määritellyt rikosilmoitukset luokitellaan tapahtumatilanteittain kahdeksaan luokkaan. Luokitus perustuu rikosilmoituksen sanalliseen kuvaukseen sekä tietoon siitä, ketkä henkilöistä on merkitty asianomistajiksi ja ketkä epäillyiksi. Rikosilmoitus voi sisältää myös useamman rikoksen, asianomistajan ja rikoksesta epäillyn.

Hieman yli puolet vuoden 2019 viharikosilmoituksista koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää (taulukko 2). Tämän tyyppisten tapausten määrä nousi (12 %) edellisvuodesta.

Esimerkkejä sanallisista loukkauksista, uhkauksista ja häirinnästä

a) Asianomistajaa nimiteltiin lesboksi julkisessa Facebook-ryhmässä hänen seksuaalisen suuntautumisensa takia. Tekijää epäillään kunnianloukkauksesta.

b) Kansallisosialistisessa mielenosoituksessa kannettiin hakaristilippuja. Tekijöitä epäillään kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

Seuraavaksi eniten tehtiin yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia, joiden määrä laski (-10 %) vuoteen 2018 verrattuna.

Esimerkki yksisuuntaisesta pahoinpitelyrikoksesta

Asianomistajaa oli hänelle entuudestaan tuntematon mies lyönyt nyrkillä kasvoihin metroseisakkeella. Epäilty oli samalla sanonut asianomistajalle, ettei pidä maahanmuuttajista.

Omaisuusrikosten määrä laski 25 prosenttia, molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappe-
luiden määrä 16 prosenttia ja syrjintäjuttujen määrä 15 prosenttia.

Esimerkki omaisuusrikoksesta

Asianomistajan autoon oli kohdistettu ilkivaltaa. Auto oli pysäköity taloyhtiön liikun-
tarajoitteisille tehdylle pysäköintipaikalle ja asianomistaja uskoo ilkeiden liittyvän
hänen vammaansa. Tekijää epäillään vahingonteosta.

Esimerkki tappelusta, joka sisältää molemminpuolisia rikoksia

Vastaanottokeskuksessa alkanut kahden asukkaan välinen tappelu, joka johtui siitä,
että toinen heistä oli kääntynyt kristinuskoon. Molempia epäillään pahoinpitelystä.

Esimerkki syrjintärikoksesta

Vuokranantaja perui asianomistajan vuokrasopimuksen vedoten vuokralaisen roma-
nitaustaan. Vuokranantajaa epäillään syrjinnästä.

Taulukko 2. Epäilyistä viharikoksista tehdyt ilmoitukset tapahtumatilanteittain vuonna 2019 (n=899)⁴.

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	470	52	12
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	223	25	-10
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	73	8	-25
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	61	7	-16
Syrjintäjätut	45	5	-15
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	5	1	-17
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaaja ei rikoksesta epäilty (Poliisin viharikosuokitus)	1	0	-50
Muut	21	2	110
Yhteensä	899	100	-1

Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset ovat tapauksia, joissa rikosilmoituksen sisältämään vakavimpaan rikokseen, yleensä pahoinpitelyyn, on syllistytty esimerkiksi rasistisesta nimittelystä tai herjauksesta provosoituneena. Rikoksesta epäilty on näissä tapauksissa henkilö, jota on kohdeltu rasistisesti. Kyseiset ilmoitukset saattavat sisältää myös esimerkiksi kunnianloukkausrikoksen, josta epäiltynä on esimerkiksi rasistisesti käyttäytynyt henkilö.

Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten sisällyttäminen vuosittaisiin viharikosselvityksiin ei ole yksiselitteistä. Niiden ottaminen mukaan on kuitenkin nähty tarpeelliseksi, sillä niiden taustavaikuttimet voidaan tulkita ennakkoluuloiksi tai vihamielisyudeksi aiemmin mainittuja viiteryhmiä kohtaan. Lisäksi ne kuvaavat yleistä ilmapiiriä, joissa rikoksiin syllistytään.

Vuodesta 2017 lähtien viharikostilastoihin on otettu sanallisesta provokaatiosta tehdyistä rikoksista mukaan vain ne rikosilmoitukset, joissa myös herjaaja on merkitty epäilyksi. Ne rikosilmoitukset, joissa vain provosoitunut henkilö on merkitty epäilyksi, puolestaan jätetään pois tilastoista. Poikkeuksena näistä otetaan tilastoihin mukaan kuitenkin ne rikosilmoitukset, jotka poliisi on luokitellut viharikoksiksi, vaikka herjaajaa ei olekaan merkitty epäilyksi. Yllämainituista syistä johtuen sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten määriä ei voi verrata vuotta 2017 edeltäviin lukuihin. Taulukossa 3 esitetään sanallisesta provokaatiosta tehtyjen epäiltyjen viharikosten määrä jaoteltuina sen mukaan, onko herjaavaan nimittelyyn syllistynyt merkitty henkilö rikoksesta epäilyksi vai ei.

4 Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty, otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Esimerkkejä sanallisesta provokaatiosta tehdyistä rikoksista

a) Mies herjasi baarissa toista asiakasta hänen etnisen taustansa takia, jonka jälkeen herjaamisen kohteeksi joutunut henkilö pahoinpiteli tämän. Toista epäillään kunnianloukkauksesta ja toista pahoinpitelystä.

b) Vähemmistöaktiivi hajotti häntä herjanneen ja videokuvanneen oikeistoaktiivin omaisuutta. Tekijää epäillään lievistä vahingonteosta. Vaikka herjaajaa ei ole rikosilmoituksessa merkitty epäillyksi, tapaus on otettu mukaan tilastoihin, koska poliisi oli luokitellut sen viharikokseksi.

Taulukko 3. Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen epäiltyjen viharikosten määrät motiiveittain vuonna 2019⁵.

Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	Herjaaja myös rikoksesta epäilty tai viharikosluokitus		Herjaaja ei rikoksesta epäilty	
	Rikosilmoitukset	Pääririkokset	Rikosilmoitukset	Pääririkokset
Etninen tai kansallinen tausta	6	15	98	134
Uskonto tai vakaumus	0	0	8	8
Seksuaalinen suuntautuminen	0	0	5	5
Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	0	0	0	0
Vammaisuus	0	0	3	3
Yhteensä	6	15	114	150

Jos rikosilmoitusta ei voitu tapauskuvauksen perusteella luokitella mihinkään ylläolevista luokista, niin se luokiteltiin luokkaan ”muut”. Näitä ilmoituksia oli vuonna 2019 21 kappaletta.

Esimerkki muihin kuin edellä mainittuihin luokkiin kuuluvasta rikoksesta

Henkilö käyttäytyi aggressiivisesti, kun lipuntarkastaja kirjoitti hänelle tarkastusmaksua junassa. Henkilö kieltäytyi ottamasta vastaan tarkastusmaksua lipuntarkastajan etnisen taustan takia. Tekijää epäillään järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta sekä liikenteen häirinnästä.

5 Viharikosten kokonaismääriin on laskettu näistä mukaan ne sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on merkitty rikoksesta epäillyksi tai jotka poliisi on luokitellut viharikoksiksi.

Rikoslajit

Rikoksia voidaan jaotella rikoslajeihin sen mukaan, mitä oikeushyvää rikossäännöksellä on tarkoitus suojata. Tällaista rikosten ryhmittelyä noudatetaan myös rikoslaissa (Lappi-Seppälä ym. 2013). Oikeushyvä on rikosoikeudella suojattu etu. Edut jaetaan henkilöllisiin ja yhteisöllisiin oikeushyviin.

Henkilöllisiä oikeushyviä ovat esimerkiksi henki, seksuaalinen koskemattomuus, terveys, henkilökohtainen vapaus, kunnia, yksityisyys, kotirauha ja omaisuus. Henkilöön kohdistuvien rikosten lajeja voidaankin hahmottaa sen mukaan, mitä näistä loukataan. Henkilön henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia ovat esimerkiksi henkirikokset ja niiden yritykset sekä pahoinpitelyrikokset.

Oman ryhmänsä muodostavat henkilön seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuvat seksuaalirikokset. Henkilön vapautteen kohdistuvia rikoksia ovat esimerkiksi laittomat uhkaukset. Yksityisyyteen tai kunniaan kohdistuvia rikoksia ovat kunnianloukkaukset ja kotirauhan rikkominen. Omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin kuuluvat puolestaan esimerkiksi vahingonteot.

Yhteisölliset oikeushyvät liittyvät esimerkiksi ihmisyyteen, oikeudenkäyttöön, valtion turvallisuuteen ja viranhoidon puolueellisuuteen. Ihmisyyteen kohdistuvina voidaan mainita esimerkiksi syrjintä ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan.

Tämän selvityksen rikoslajikohtaisessa tarkastelussa havaintoyksikkönä on kuhunkin rikosilmoituksessa mainittuun asianomistajaan kohdistunut vakavin rikos, jota tässä kutsutaan päärikokseksi. Koska rikosilmoitus voi sisältää useammankin kuin yhden asianomistajan, on päärikoksia ja näin ollen myös rikoslajeittain jaoteltuja viharikosepäilyjä enemmän kuin rikosilmoituksia.

Päärikokset, joihin epäillään liittyvän vihamotiivi, on jaoteltu yhteentoista eri rikoslajiin. Jaottelun perustana on yllä esitetyn suojatun oikeushyvän mukainen rikosten ryhmittely. Rikoslajit on järjestetty rikoksen aiheuttaman uhan tai vakavuuden mukaan. Vakavimmiksi tässä selvityksessä luokiteltiin henkilöön suoraan kohdistuvat teot. Järjestys vakavimmasta lievimpään on seuraava:

- henkirikos
- henkirikoksen yritys
- seksuaalirikos
- pahoinpitelyrikos (sisältää eriaisteiset pahoinpitelyt, niiden yritykset sekä avunannot ja yllytykset)
- laitton uhkaus
- syrjintä (sisältää työsyrynnät)
- kunnianloukkaus (sisältää törkeät kunnianloukkaukset)
- kiihottaminen kansanryhmää vastaan

- kotirauhan rikkominen (sisältää törkeät kotirauhan rikkomiset)
- vahingonteko (sisältää eriaisteiset vahingonteot)
- muut rikoslajit

Vuonna 2019 päärikoksen yleisin rikoslaji edellisten vuosien tapaan oli pahoinpitelyrikos (32 %), joiden määrä on kuitenkin laskenut 19 prosenttia vuodesta 2018 (taulukko 4). Seuraavaksi eniten oli kunnianloukkauksia, joiden määrä myös laski (-8 %). Laittomien uhkausten määrä puolestaan hieman lisääntyi ja kiihottaminen kansaryhmää vastaan -rikosten määrä kolminkertaistui. Vahingontekojen määrä puolestaan laski 26 prosenttia ja syrjintärikosten määrä 13 prosenttia. Kotirauhan rikkomisten ja muiden rikosten määrät ovat jonkin verran kasvaneet.

Seksuaalirikoksia löytyi vuoden 2019 aineistosta yksi kappale. Henkirikoksia tai henkirikosten yrityksiä ei tarkasteluvuonna löytenyt.

Taulukko 4. Epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2019 (n=1 237).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	-100
Seksuaalirikos	1	0	-50
Pahoinpitelyrikos	394	32	-19
Laiton uhkaus	189	15	3
Syrjintä	56	5	-13
Kunnianloukkaus	280	23	-8
Kiihottaminen kansaryhmää vastaan	105	8	209
Kotirauhan rikkominen	49	4	32
Vahingonteko	102	8	-26
Muut	61	5	22
Yhteensä	1237	100	-5

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Tasa-arvovaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle 2018 tuodaan esille, että häirintä, vihapuhe ja väkivalta voivat olla myös sukupuolittuneita vallankäytön muotoja, jotka ilmenevät eri tavoin ja kohdistuvat eri tavalla naisiin, miehiin ja sukupuolivähemmistöihin. Lisäksi todetaan, että näiden ilmiöiden käsitteleminen sukupuolineutraaleina estää tehokkaan puuttumisen niihin. (Tasa-arvovaltuutettu 2018.)

Naisten on todettu kohtaavat sukupuoleen liittyvää vihapuhetta enemmän kuin miesten. Myös johonkin vähemmistöryhmään, kuten uskonnolliseen, etniseen, seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön, kuuluminen voi altistaa erityisesti naisia vihapuheelle. (Attila ym. 2018; Ollus ym. 2019.) Muslimitaustaisten naisten on esimerkiksi havaittu kokeneen Euroopan unionin maissa miehiä useammin vihapuhetta (ENAR 2016). Vihapuheen kohteeksi ovat voineet joutua myös sellaiset naiset, jotka ovat puolustaneet maahanmuuttoa julkisuudessa, työssään tai sosiaalisessa mediassa (Saresma 2017). Toisaalta muslimimiehistä, jotka eivät käyttäneet uskonnollisia tai perinteisiä vaatteita, 22 prosenttia on kohdannut syrjintää (FRA 2017). Lisäksi etniseen vähemmistöön kuuluvat miehet joutuvat naisia useammin etnisen profiloinnin kohteeksi (FRA 2018; Keskinen ym. 2018b).

Sukupuoleen liittyvä häirintä, vihapuhe tai väkivalta itsessään eivät tällä hetkellä sisälly viharikosselvitykseen. Tilastojen valossa voidaan tarkastella kuitenkin sukupuolittain tapauksia, jotka sisältävät jonkin tämän selvityksen viharikosmääritelmän motiiveista. Niinpä tähän selvitykseen on sisällytetty tilastoja viharikosten asianomistajien sukupuolesta rikosluokittain.

Tarkasteluvuonna 64 prosentissa kaikista vihamotiivin sisältävistä päär rikoksista asianomistajana oli mies ja 36 prosentissa asianomistajana oli nainen (taulukko 5). Motiivien osuudet molemmissa ryhmissä olivat hyvin samankaltaiset. Rikoslajeittain tarkasteltuna, miehiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyrikoksia (42 %), kun taas naisiin kohdistuivat rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (35 %) (taulukko 6). Yhdessä rikoksessa asianomistajan sukupuoli ei ollut tiedossa tai sitä ei ollut merkitty.

Taulukko 5. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten asianomistajien sukupuoli motiiveittain vuonna 2019.

Motiivi	Ei tietoa	Miehet		Naiset		Yhteensä	
		N	%	N	%	N	%
Etninen tai kansallinen tausta	1	501	63	292	37	795	100
Uskonto tai vakaumus	0	81	66	42	34	123	100
Seksuaalinen suuntautuminen	0	37	79	10	21	47	100
Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	0	15	71	6	29	21	100
Vammaisuus	0	24	50	24	50	48	100
Yhteensä	1	658	64	374	36	1033	100

Taulukko 6. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten asiaomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Ei tietoa	Miehet		Naiset		Yhteensä	
		N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	1	0	1	0
Pahoinpitely	0	279	42	102	27	381	37
Laiton uhkaus	1	114	17	68	18	182	18
Syrjintä	0	32	5	23	6	55	5
Kunnianloukkaus	0	144	22	132	35	276	27
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	25	4	23	6	48	5
Vahingonteko	0	34	5	16	4	50	5
Muut	0	30	9	9	2	39	4
Yhteensä	1	658	100	374	100	1033	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Myös iällä on todettu olevan vaikutus sukupuolittuneen häirinnän, vihapuheen ja väkivalan kokemiseen. Nuoremmissa ikäryhmissä koetaan enemmän sukupuoleen liittyvää vihapuhetta ja väkivaltaa. (Attila ym. 2018; Ollus ym. 2018.) Näiden kokemusten on todettu olevan muita yleisempiä maahanmuuttajataustaisilla nuorilla sekä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla (Kivimäki & Halme 2016).

Vuonna 2019 ikäluokittain tarkasteltuna viharikosten asianomistajat olivat yleisimmin 15–34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli yli 55-vuotiaita (taulukko 7). Samansuuntaisia tuloksia on raportoitu myös USKOT-foorumi ry:n tekemässä Uhrien kokemuksia viharikoksista Suomessa vuosina 2014–2018 -raportissa (USKOT-foorumi ry 2019). Jos ikäryhmiä tarkastellaan sukupuolen mukaan, niin miesten kohdalla edellä mainittu pitää paikkansa, mutta naisten joukossa asianomistajat olivat yleisimmin 15–44 -vuotiaita. Taulukossa 8 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Alle 45-vuotiaat olivat joutuneet vanhempia ikäluokkia yleisimmin pahoinpitelyn uhriksi. Kunnianloukkauksien osuus oli puolestaan suurempi vanhemmissa ikäryhmissä. Tilanne on sama kuin edellisvuonna.

Taulukko 7. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärिकosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2019.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	81	13	45	12	126	12
15–24 -vuotiaat	150	23	84	23	234	23
25–34 -vuotiaat	177	28	79	21	256	25
35–44 -vuotiaat	117	18	80	22	197	19
45–54 -vuotiaat	76	12	52	14	128	13
55 -vuotiaat tai vanhemmat	39	6	32	9	71	7
Yhteensä	640	100	372	100	1012	100

Taulukko 8. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärिकosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2019 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yrityk	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0,8	0	0,1
Pahoinpitely	53	52	37	28	23	13	37
Laiton uhkaus	19	16	18	16	16	18	17
Syrjintä	0	3	8	6	6	11	5
Kunnianloukkaus	21	17	24	35	37	41	27
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	4	5	4	6	5	6	5
Vahingonteko	0	4	4	6	10	9	5
Muut	3	4	5	4	2	3	4
%	100	100	100	100	100	100	100
N	126	234	256	197	128	71	1012

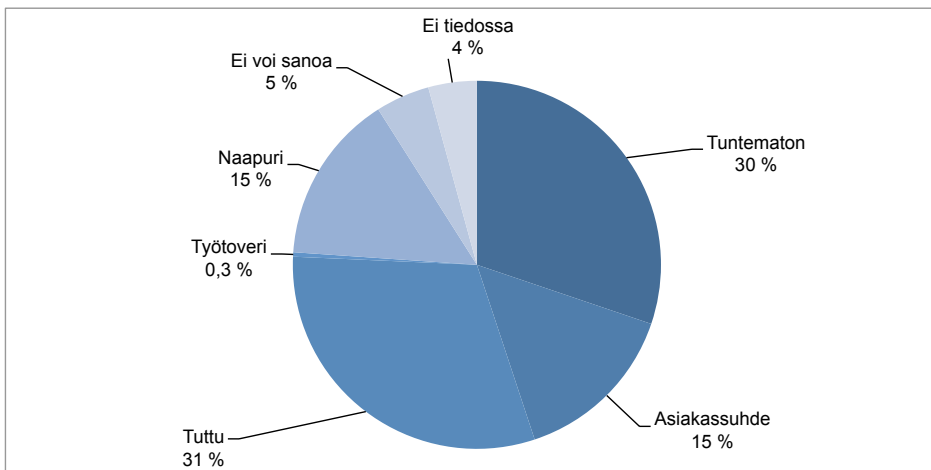
*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Asianomistaja on luonnollinen tai oikeushenkilö, jonka oikeutta tai etua rikos on loukannut tai johon rikos on kohdistunut. Joillakin rikoksilla ei ole lainkaan asianomistajaa. Esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan -tapaukset ovat usein tällaisia. Toisaalta taas yhdessä rikosilmoituksessa voi olla kirjattuna useita asianomistajia, rikoksesta epäiltyjä henkilöitä ja rikosnimikkeitä.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhdetta kuvaava seitsemänluokkainen muuttuja on tässä selvityksessä muodostettu rikosilmoitukseen sisältyvän vapaamuotoisen tekstin perusteella. Tarkasteluvuonna rikoksesta epäilty oli tuttu (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) noin joka kolmannelle asianomistajalle (31 %) (kuvio 3). Tällaisten päärिकosten määrä kuitenkin laski 12 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna.

Tuntemattomien tekemiä rikoksia oli 30 prosenttia. Naapuri oli epäiltynä 15 prosentissa rikoksista. Asianomistaja oli asiakassuhteessa rikoksesta epäiltyyn niin ikään 15 prosentissa tapauksista. Viidessä prosentissa rikoksista asianomistajan ja rikoksesta epäillyn suhteesta ei voitu sanoa tarkemmin ja neljässä prosentissa tapauksista epäilty ei ollut tiedossa. Vuonna 2019 löytyi myös neljä tapausta, joissa rikoksen tekijä oli asianomistajan työtoveri. Näistä asiakassuhteessa olevien tekemien päärिकosten määrät nousivat vuoteen 2018 verrattuna, työtoverien tekemien pysyi samalla tasolla ja muiden tekemien rikosten määrä puolestaan laski.



Kuvio 3. Asianomistajan suhde epäiltyyn vihamotiivin sisältävässä päärिकoksessa vuonna 2019.

Tapatumapaikka

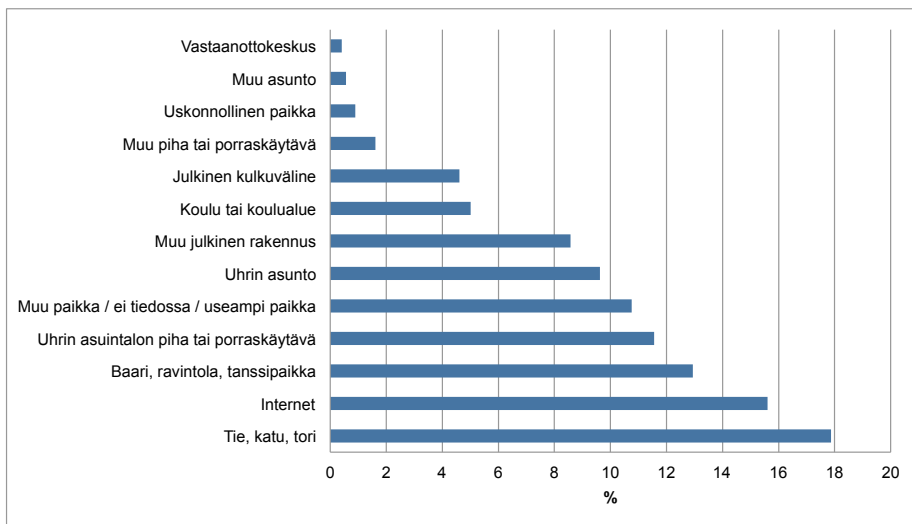
Vuoden 2019 epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikkoja tarkastellaan kuviossa 4.

Tapatumapaikat luokiteltiin kolmeentoista eri luokkaan. Havaintoyksikkönä ovat rikosilmoitusten sisältämät päärikokset. Kaikki motiivit yhteen laskien yleisin tapahtumapaikka oli tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka. Kaikista päärikoksista 18 prosenttia tehtiin näillä paikoilla. Määrällisesti tiellä, kadulla tai torilla tehtyjen päärikosten määrä kuitenkin laski 28 prosenttia vuodesta 2018. Seuraavaksi eniten tapahtui rikoksia, joiden tapahtumapaikka oli internet (16 %). Näiden rikosten määrä nousi edellisvuoteen verrattuna 33 prosenttia.

Seuraavaksi yleisimpiä tapahtumapaikkoja olivat baarit, ravintolat tai tanssipaikat (13 %), uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä (12 %), tai tapahtumapaikka oli joku muu, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa (11 %). Näistä uhrin asuintalon pihassa sekä porraskäytävässä tapahtuneiden päärikosten määrä kasvoi edellisvuodesta, kun muiden määrä väheni.

Muita melko yleisiä tekopaikkoja olivat uhrin asunto tai muu julkinen rakennus (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus). Näistä uhrin asunnossa tapahtuneiden päärikosten määrä väheni, kun muissa julkisissa rakennuksissa tapahtuneiden määrä kasvoi.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat koulu tai koulualue, julkinen kulkuväline, muu piha tai porraskäytävä, uskonnollinen paikka, muu asunto tai vastaanottokeskus. Näistä koulussa tai koulualueella, julkisissa kulkuvälineissä sekä uskonnollisissa paikoissa tapahtuneiden päärikosten määrät kasvoivat, kun muiden määrät puolestaan vähenivät.



Kuvio 4. Epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2019 (n=1 237).

Alueellinen jakautuminen

Epäiltyjen viharikosten alueellista jakautumista tarkastellaan tässä selvityksessä sekä rikosilmoitusten että päär rikosten määrän mukaan. Rikosilmoituskohtainen tarkastelu on mukana, sillä se antaa luotettavamman kuvan alueellisesta kehityksestä kuin tarkastelu päär rikosten mukaan. Erityisesti pienillä paikkakunnilla päär rikosten suhteellinen määrä voi nimittäin vaihdella vuosittain suuresti. Lisäksi taulukossa on esitetty sekä rikosilmoitusten määrä, että päär rikokset suhteutettuna kuntien asukaslukuun.

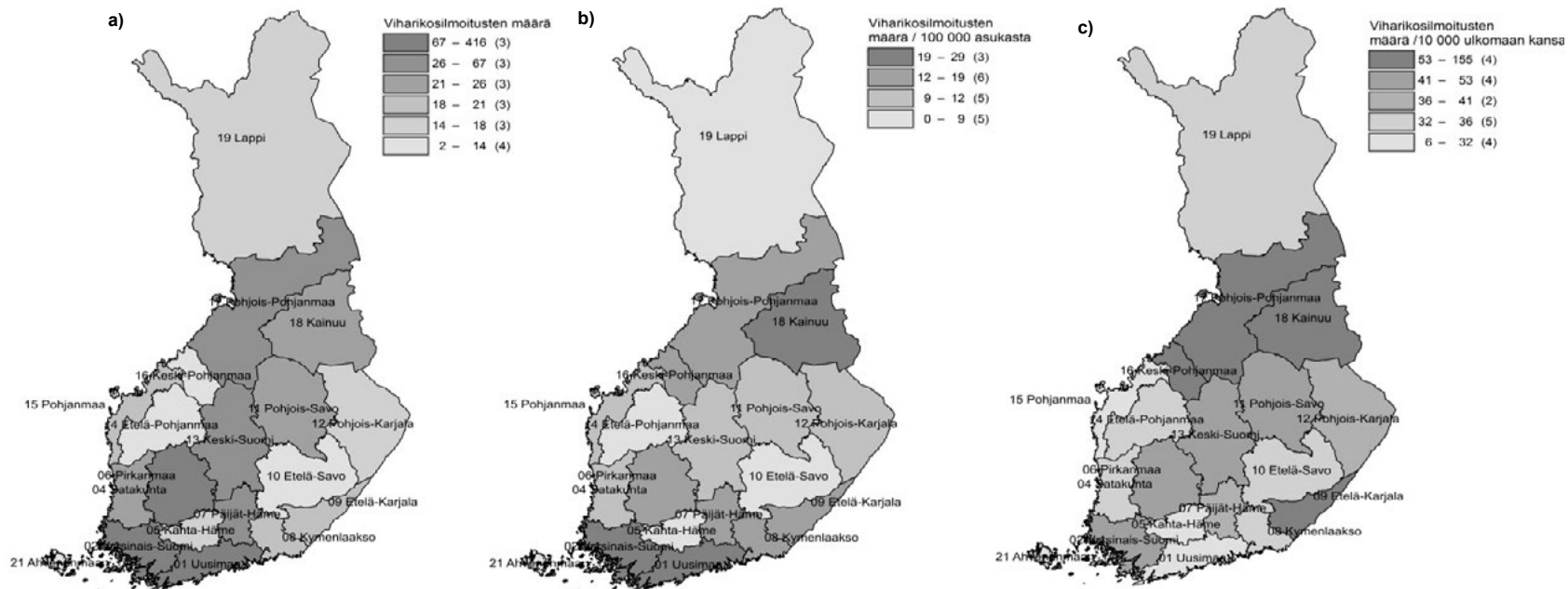
Poliisin tietoon tulleista tapauksista (taulukko 9) suurin osa tapahtui Helsingissä. Helsingissä kirjattiin 27 prosenttia kaikista epäillyistä viharikosilmoituksista, 37 jokaista 100 000:ta pääkaupungissa asuvaa kohti. Seuraavaksi eniten viharikoksia tapahtui Turussa, Espoossa, Vantaalla ja Tampereella. Jos viharikosilmoitusten määrä suhteutetaan kunnan asukaslukuun, Kajaani ja Pietarsaari nousevat Helsingin ohi. Tämän selvityksen perusteella ei voida sanoa, johtuuko tämä viharikosten määrän kasvusta näissä kaupungeissa vai siitä, että poliisi tunnisti ja kirjasi siellä epäillyt viharikokset paremmin.

Taulukko 9. Epäilty viharikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärrikosten määrät sekä määrät suhteutettuna kuntien asukaslukuun vuonna 2019.

Kunta	Rikosilmoitukset		Päärrikokset	
	N	/100 000 asukasta	N	/100 000 asukasta
HELSINKI	240	37	328	51
TURKU	70	37	89	47
ESPOO	64	23	87	31
VANTAA	54	24	72	32
TAMPERE	52	22	79	34
OULU	33	16	46	23
LAHTI	19	16	27	23
JYVÄSKYLÄ	18	13	28	20
TUNTEMATON	18	NA	25	NA
KAJAANI	15	41	20	54
KUOPIO	15	13	22	19
LAPPEENRANTA	13	18	19	26
PORI	12	14	16	19
JÄRVENPÄÄ	11	25	21	48
JOENSUU	9	12	11	14
KOUVOLA	9	11	12	14
KOKKOLA	8	17	15	31
KOTKA	8	15	10	19
PIETARSAARI	8	41	8	41
PORVOO	8	16	10	20
HÄMEENLINNA	7	10	13	19
HYVINKÄÄ	6	13	6	13
KERAVA	6	17	10	28
LOHJA	6	13	11	24
HEINOLA	5	26	7	37
MIKKELI	5	9	7	13
SALO	5	10	6	11
SEINÄJOKI	5	8	5	8
TORNIO	5	23	9	41
ULKOMAAT	5	NA	5	NA
VAASA	5	7	6	9
MUUT	155	7	207	9
Kaikki	899	16	1237	22

Kuvioissa 5a, 5b ja 5c havainnollistetaan epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten jakautumista valtakunnallisesti maakuntien alueelle. Kuviossa 5a on esitetty ilmoitusten määrät maakunnittain. Kuvioissa 5b on kerrottu niiden määrät maakunnittain suhteutettuna maakunnan asukaslukuun. Kuviossa 5c puolestaan on esitetty ilmoitusten määrä maakunnittain suhteutettuna ulkomaan kansalaisten määrään maakunnassa.

Huomionarvoista on, että kun epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrän suhteuttaa maakunnan asukaslukuun, niin Kainuussa tehtiin viharikosilmoituksia enemmän kuin Uudellamalla. Ja kun taas rikosilmoitusten määrän suhteuttaa maakunnassa asuvien ulkomaan kansalaisten määrään, niin Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Etelä-Karjalassa tehtiin viharikosilmoituksia ulkomaan kansalaista kohti enemmän kuin esimerkiksi Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla. Näissä maakunnissa viharikosilmoituksia taas tehtiin määrällisesti enemmän.

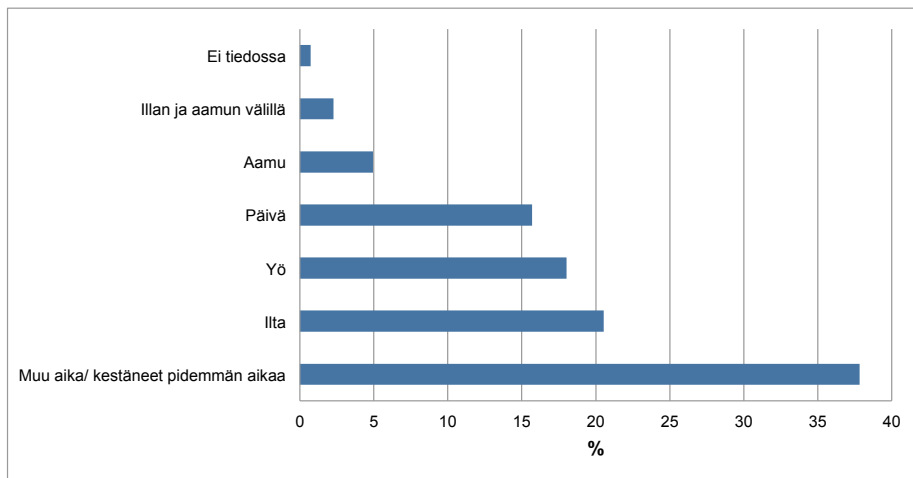


Kuvio 5. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät (a) sekä ilmoitusten määrät suhteutettuna maakunnan asukaslukuun (b) ja ulkomaan kansalaisten määrään (c) vuonna 2019.

Tapahtuma-aika

Vuonna 2019 tehtyjen, vihamotiivista epäiltyjen pääririkosten tapahtuma-ajat luokiteltiin seitsemään eri luokkaan (kuvio 6). Suurin osa (38 %) pääririkoksista oli tapahtunut muuhun aikaan (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään). Niiden määrä on neljä prosenttia pienempi kuin vuonna 2018. Seuraavaksi eniten oli ilta-aikaan sijoittuvia pääririkoksia (21%), joiden määrä myös väheni (-11 %).

Yöllä tehtyjä pääririkoksia oli kaikista pääririkoksista 18 prosenttia, kun taas 16 prosenttia tapahtui päivällä. Näistä yöllä tehtyjen rikosten määrä väheni, kun taas päivällä tapahtuneiden määrä kasvoi. Vähiten pääririkoksia tehtiin aamulla, illan ja aamun välillä tai tapahtuma-aika ei ollut tiedossa. Näistä vain aamulla tapahtuneiden määrä kasvoi.



Kuvio 6. Epäiltyjen pääririkosten tapahtuma-ajat vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2019 (n=1 237).

Rikosilmoituksen tilanne

Rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen aloitetaan esitutkinta, jos on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Taulukossa 10 on esitetty rikosilmoitusten esitutkinnan tila. Kaikista alkuvuonna 2019 (1.1.2019–30.6.2019) kirjatuista, vihamotiivin sisältävistä rikosilmoituksista esitutkinta oli saatu päätökseen 55 prosentissa helmikuuhun 2020 mennessä. Tutkinta oli vielä avoinna 25 prosentissa ja tutkinta oli keskeytetty 20 prosentissa tapauksista.

Taulukko 10. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten esitutinnan tila motiiveittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Tila	Etninen tai kansallinen tausta	Uskonto tai vakaumus	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	Vammaisuus	Kaikki
Avoin juttu	85	16	9	1	4	115
Tutkinta keskeytetty	70	15	6	1	1	93
Tutkinta päättynyt	186	42	9	6	16	259
Yhteensä	341	73	24	8	21	467

Kun esitutkinta on saatu päätökseen, juttu lähetetään pääsääntöisesti syyttäjälle syyteharkintaan. Asiaa ei lähetetä syyttäjälle, jos esitutkinnassa on käynyt ilmi, ettei tapaus täytä minkään rikoksen tunnusmerkkejä. Asia ei etene syyttäjälle myöskään silloin, jos ketään ei voida panna syytteeseen tai muuta vaadetta esittää. Näin menetellään, jos esimerkiksi rikoksesta epäilty on alle 15-vuotias, asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia ja kyseessä ei ole virallisen syytteen alainen rikos, tai jos syyteoikeus on vanhentunut. (Helminen ym. 2005.) Alkuvuonna tehdyistä rikosilmoituksista 259 esitutkinta oli saatettu päätökseen. Näistä 34 prosenttia eteni syyttäjälle syyteharkintaa varten (taulukko 11).

Taulukko 11. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten eteneminen syyteharkintaan motiiveittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Syyttäjälle	Etninen tai kansallinen tausta	Uskonto tai vakaumus	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	Vammaisuus	Kaikki
Ei	121	26	6	5	12	170
Kyllä	66	16	3	1	3	89
Yhteensä	187	42	9	6	15	259

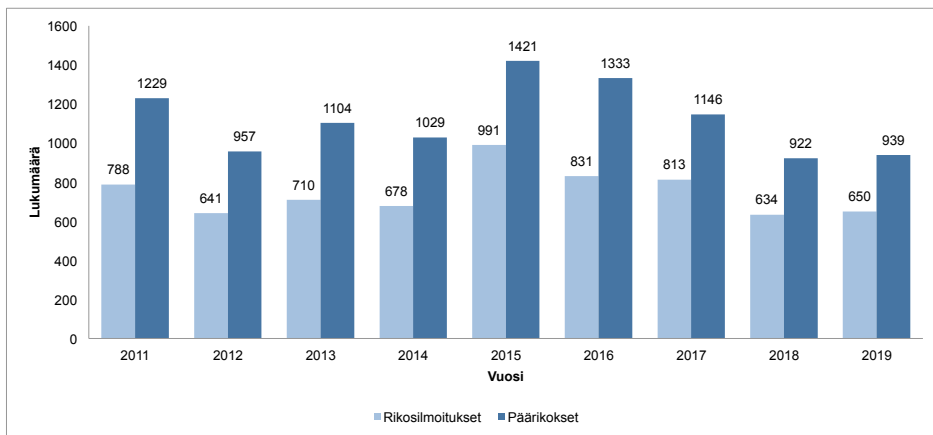
3.2 Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset

Rasististen rikosten kohteiksi ovat alttiimpia näkyvät vähemmistöt, kuten ulkonäöltään kantaväestöstä erottuvat maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat. Vuonna 2019 Suomessa asui 267 629 ulkomaan kansalaista (Tilastokeskus 2020). Myös muut Suomessa asuvat henkilöt voivat joutua rikoksen kohteiksi etnisen tai kansallisen taustansa vuoksi. Tyypillisimmin tällaisia ovat Suomen kansalliset etniset vähemmistöt romanit ja saamelaiset. Lisäksi rasismia avoimesti vastustavat henkilöt ja tahot voivat joutua viharikosten kohteeksi.

Määrä

Vuodelta 2019 löytyi 650 rikosilmoitusta, joissa epäiltiin syyksi etnistä tai kansallista taustaa. Tämä on 16 ilmoitusta (3 %) enemmän kuin vuonna 2018. Päärikoksia kertyi 939 ja kasvua edellisvuoteen 17 rikosta (2 %).

Kuviossa 7 esitetään niiden rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät, joihin sisältyi etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä piirteitä. Tiedot ovat vuosilta 2011–2019. Tilastointimenetelmää muutettiin merkittävästi vuonna 2009, ja se on ollut käytössä vuoden 2008 viharikosselvityksestä lähtien (Peutere 2010). Tätä aikaisempien vuosien tiedot eivät siten ole vertailukelpoisia myöhempien vuosien tietojen kanssa.



Kuvio 7. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2019.

Tapahumatilanteet

Rikosilmoituksia, joissa epäiltiin etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvää syytä, oli vuonna 2019 vain hieman enemmän kuin vuotta aiemmin. Ilmoitusten jakautuminen tapahtumatilanteittain sekä muutokset vuoteen 2018 verrattuna on esitetty taulukossa 12. Vajaa puolet epäilyistä rikoksista oli sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää. Niiden määrä kasvoi 19 prosenttia.

Toiseksi eniten oli yksisuuntaisia pahoinpitelyrikkoksia, joiden määrä pysyi samana edellisvuoteen verrattuna. Omaisuusrikkoksien määrä puolestaan laski, kuten myös molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden ja syrjäytäjuttujen määrät. Tapahtumatilanteissa oli myös viisi etniseen ja kansalliseen taustaan liittyvää sanallisesta provokaatiosta tehtyä rikosta, joissa herjaaja oli myös rikoksesta epäilty. Tämä on sama määrä kuin edellisvuonna. Lisäksi poliisi oli luokitellut viharikokseksi myös yhden sanallisesta provokaatiosta tehdyn rikoksen, jossa herjaaja ei ollut rikoksesta epäilty. Muiden rikosten, jotka eivät kuuluneet mihinkään yllämainituista tilanteista, määrä kasvoi selvästi (78 %) edellisvuodesta.

Taulukko 12. Epäilyistä rikoksista tehdyt rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=650)⁶.

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	320	49	19
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	174	27	0
Omaisuusrikkokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	52	8	-29
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	50	8	-14
Syrjäytäjutut	32	5	-27
Muut	16	2	78
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	5	1	0
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaaja ei rikoksesta epäilty (Poliisin viharikosluokitus)	1	0	0
Yhteensä	650	100	3

6 Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty, otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Rikoslajit

Taulukossa 13 kuvataan etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2019. Epäillyiksi viharikoksiksi määriteltyjä pahoinpitelyitä tuli poliisiin tietoon 322, mikä on 11 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Kunnianloukkauksia ilmoitettiin seuraavaksi eniten, ja myös niiden määrä laski 12 prosenttia vuoden 2018 lukuihin verrattuna. Laittomien uhkauksien ja kotirauhan rikkomisten määrät puolestaan nousivat, kun taas vahingontekojen määrä ja syrjintäjuttujen määrät laskivat. Suurin nousu tapahtui kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosten määrässä. Näitä päärikoksia oli 72 kappaletta, kun niitä vuonna 2018 oli 19. Myös muiden päärikosten, jotka eivät kuuluneet mihinkään yllämainituista rikoslajeista, määrä kasvoi selvästi edellisvuodesta.

Vuonna 2019 etnisen tai kansallisen taustan vuoksi tehtyjä seksuaalirikoksia löytyi yksi kappale, kun niitä edellisvuonna oli kaksi. Henkirikoksia tai henkirikoksen yrityksiä ei tarkasteluvuonna löytynyt ollenkaan.

Taulukko 13. Epäillyt päärikokset rikoslajeittain etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=939).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	-100
Seksuaalirikos	1	0	-50
Pahoinpitelyrikos	322	34	-11
Laiton uhkaus	134	14	37
Syrjintä	42	4	-24
Kunnianloukkaus	191	20	-12
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	72	8	279
Kotirauhan rikkominen	43	5	54
Vahingonteko	82	9	-27
Muut	52	6	86
Yhteensä	939	100	2

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Vuonna 2019 etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa 63 prosentissa asianomistajana oli mies ja 37 prosentissa nainen (taulukko 14). Yhdessä rikoksessa asianomistajan sukupuoli ei ollut tiedossa tai sitä ei ollut merkitty. Rikoslajeittain tarkasteltuna, miehiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyrikoksia (46 %), kun taas naisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (31 %).

Taulukko 14. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Ei tietoa	Miehet		Naiset		Yhteensä	
		N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	1	0	1	0
Pahoinpitely	0	228	46	84	29	312	39
Laiton uhkaus	1	72	14	55	19	127	16
Syrjintä	0	24	5	18	6	42	5
Kunnianloukkaus	0	98	20	90	31	188	24
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	22	4	21	7	43	5
Vahingonteko	0	30	6	15	5	45	6
Muut	0	27	5	8	3	35	4
Yhteensä	1	501	100	292	100	794	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 15–34 -vuotiaita. Vähiten joukossa oli yli 55-vuotiaita (taulukko 15). Jos ikäryhmiä tarkastellaan sukupuolen mukaan, niin miesten kohdalla edellä mainittu pitää paikkansa, mutta naisten joukossa asianomistajat olivat yleisimmin 15–44 -vuotiaita. Taulukossa 16 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Alle 35-vuotiaat olivat joutuneet vanhempia ikäluokkia yleisimmin pahoinpitelyn uhriksi. Kunnianloukkauksien osuus oli puolestaan suurempi vanhemmissa ikäryhmissä.

Taulukko 15. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2019.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	65	13	39	13	104	13
15–24 -vuotiaat	120	24	65	22	185	24
25–34 -vuotiaat	138	28	61	21	199	26
35–44 -vuotiaat	89	18	60	21	149	19
45–54 -vuotiaat	52	11	42	14	94	12
55 -vuotiaat tai vanhemmat	26	5	23	8	49	6
Yhteensä	490	100	290	100	780	100

Taulukko 16. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2019 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0,2
Seksuaalirikos	0	0	0	0	1	0	0,2
Pahoinpitely	56	54	39	28	26	14	44
Laiton uhkaus	17	16	14	17	16	16	12
Syrjintä	0	3	9	6	5	10	6
Kunnianloukkaus	19	13	22	30	35	41	26
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	5	5	5	7	5	6	3
Vahingonteko	0	5	6	7	10	10	7
Muut	3	5	6	4	2	2	2
%	100	100	100	100	100	100	100
N	104	185	199	149	94	49	780

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Tapahtumatilanteiden lisäksi epäillyistä rikoksista tehdyt rikosilmoitukset on tässä selvityksessä luokiteltu sen mukaan, mihin tahoon tapauksen rasiset piirteet kohdistuvat ja minkä tahon puolelta. Luokittelu perustuu siihen, keneen esimerkiksi tapauksen etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvä nimittely on kohdistunut, riippumatta siitä, onko sama henkilö merkitty tapauksessa asianomistajaksi. Henkilöiden määrittely enemmistö- tai vähemmistöryhmään kuuluvaksi perustuu rikosilmoituksista löytyneisiin tietoihin.

Vuonna 2019 suurin osa tekijöistä, joiden rikoksen vaikuttimeksi epäiltiin kohteen etnistä tai kansallista taustaa, kuului kantaväestöön ja uhri puolestaan johonkin vähemmistöryhmään (73 %) (taulukko 17). Rikosilmoitusten määrässä tämä on yhden prosentin enemmän kuin vuonna 2018.

Kymmenessä prosentissa rikosilmoituksista kävi ilmi, että rasismien kohteena oli vähemmistöön kuuluva henkilö, mutta tekijää ei ollut kuvailtu tai tekijä oli jäänyt tuntemattomaksi. Yhdeksässä prosentissa tapauksista rasismi oli yhden vähemmistöryhmän toiseen kohdistamaa. Näiden tapausten määrät vähenivät hieman vuoteen 2018 verrattuna.

Rikosilmoituksista kuusi prosenttia oli sellaisia, joista ei käynyt ilmi, keneen asiaan liittyvään henkilöön tai mihin ryhmään tapauksessa kohdistui rasismia. Kahdessa prosentissa asianomistajana oli kantaväestöön kuuluva henkilö. Näiden tapausten määrät nousivat edellisvuodesta.

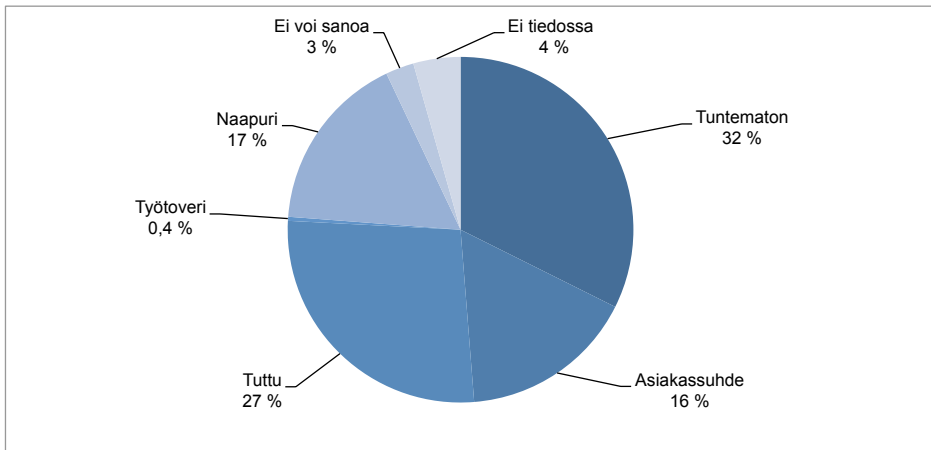
Taulukko 17. Uhrien ja epäiltyjen statukset etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä rikosilmoituksissa vuonna 2019 (n=650)⁷.

Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien viharikosten kohteet rikostilanteissa	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Enemmistö -> vähemmistöryhmä	476	73	1
Vähemmistöön kuuluva uhrina, epäilty ei tiedossa tai ei ole kuvailtu	67	10	-1
Vähemmistö -> vähemmistöryhmä	58	9	-2
Ei voi sanoa	39	6	22
Vähemmistö -> enemmistöryhmä	10	2	100
Kaikki	650	100	3

7 Kantaväestöön kuuluvalla henkilöllä tässä tapauksessa tarkoitetaan valkoihoista, synnyinmaaltaan ja kansalaisuudeltaan suomalaista.

Kuvio 8 tarkastelee asianomistajien ja rikoksesta epäillyn suhdetta päärikoksissa, joissa syyksi epäillään etnistä tai kansallista taustaa. Vuonna 2019 noin kolmasosa (32 %) asianomistajista ei tuntenut rikoksesta epäiltyä. Määrällisesti tämä on 10 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Tuttujen (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) tekemiä rikoksia tarkasteluvuonna oli 27 prosenttia, mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Naapuria epäiltiin 17 prosentissa ja asiakassuhteessa asianomistajan kanssa olevaa 16 prosentissa tapauksista. Näiden tapausten määrät nousivat vuoteen 2018 verrattuna. Neljässä prosentissa tapauksista epäilty ei ollut tiedossa ja kolmessa prosentissa uhrien ja epäillyn suhdetta ei voitu määrittellä. Näiden tapausten määrät puolestaan vähenivät edellisvuoteen verrattuna. Kolmessa tapauksessa epäilty oli asianomistajan työtoveri, kuten vuonna 2018.



Kuvio 8. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa vuonna 2019.

Edellisvuosien tapaan vuonna 2019 päärikoksissa, joiden syyksi epäiltiin etnistä tai kansallista taustaa, asianomistajista suurin osa oli Suomen kansalaisia (taulukko 18). Seuraavaksi yleisimmät asianomistajien kansalaisuudet ovat Irak (6 %), Somalia (3 %) ja Viro (3 %). Näistä Irakin kansalaisten määrä laski selvästi vuoteen 2018 verrattuna, kun taas Somalian ja Viron kansalaisten määrät nousivat hieman.

Havaintojen perusteella voi olettaa, että suurin asianomistajaryhmä koostui vähintään toisen sukupolven maahanmuuttajista tai ensimmäisen sukupolven suomalaisista. Rikosilmoituksissa ei kuitenkaan eritellä etnisyyttä muulla tavoin kuin kansalaisuuden ja synnyinmaan perusteella.

Taulukko 18. Asianomistajan kansalaisuus etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärikoksissa vuonna 2019.

Kansalaisuus	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Suomi	535	67	2
Irak	47	6	-46
Somalia	24	3	9
Viro	20	3	5
Syyria	18	2	80
Turkki	17	2	143
Venäjä	17	2	-32
Afganistan	14	2	-44
Iran	6	1	100
Kongon demokr. tasavalta	6	1	500
Ghana	4	1	100
Nepal	4	1	300
Nigeria	4	1	100
Yhdistynyt kuningaskunta	3	0	200
Eritrea	3	0	0
Etiopia	3	0	0
Gambia	3	0	200
Kamerun	3	0	-50
Pakistan	3	0	200
Ranska	3	0	200
Yhdysvallat	3	0	300
Ei tiedossa	12	2	-29
Muut	42	5	-37
Yhteensä	794	100	-4

Taulukossa 19 verrataan asianomistajien kansalaisuutta yleisimpien Suomessa vuonna 2019 asuneiden kansalaisuusryhmien määrään. Asukasmäärään suhteutettuna useimmin päärikosten kohteeksi joutuivat Somalian kansalaiset, kun tutkittavana oli etnisen tai kansallisen taustan vaikutuksesta tehty epäilty rikos. Suhdeluku oli 37 päärikosta 10 000:ta somalialaista kohti. Tämä on yhdeksän prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

Seuraavaksi yleisimmin rikoksen uhriksi joutuivat Irakin ja Turkin kansalaiset. Tällöin lu-
 vuiksi saatiin 34 ja 33 rikosta 10 000:ta Suomessa asuvaa kansalaista kohti. Huomattavaa
 on, että tällä tavalla kansalaisuusryhmän määrään suhteutettuna, Irakin kansalaisiin koh-
 distui melkein 50 prosenttia vähemmän rikoksia kuin vuonna 2018. Edellisvuosien tapaan
 suurimpiin kansalaisuusryhmiin, virolaisiin ja venäläisiin, kohdistui huomattavasti vähem-
 män päärikoksia jokaista 10 000:ta kansalaista kohti.

**Taulukko 19. Yleisimmät Suomessa asuneet kansalaisuusryhmät (Tilastokeskus 2020)
 ja niihin kohdistuneet etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät epäillyt päärikokset
 vuonna 2019.**

Kansalaisuus	Kansalaisten lukumäärä Suomessa vuonna 2019	Epäillyt etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset vuonna 2019	Epäillyt etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset / 10 000 kansalaista	Ero vuoteen 2018, %
Viro	50 860	20	4	6
Venäjä	28 528	17	6	-31
Irak	13 943	47	34	-49
Kiina	9 825	1	1	-53
Ruotsi	7 983	1	1	-86
Thaimaa	7 772	0	0	-100
Intia	6 751	2	3	70
Afganistan	6 666	14	21	-48
Syyria	6 579	18	27	65
Somalia	6 444	24	37	9
Vietnam	6 350	2	3	300
Turkki	5 229	17	33	123
Ukraina	5 126	1	2	-70
Yhdistynyt kuningas- kunta	4 701	3	6	195
Puola	4 474	0	0	0
Entinen Serbia ja Montenegro	4 298	1	2	100
Saksa	4 234	1	2	-52
Filippiinit	4 171	1	2	-89
Romania	4 048	0	0	0
Yhdysvallat	3 466	3	9	900

Taulukosta 20 selviää, mistä maista ovat kotoisin asianomistajat, joita kohtaan on eniten tehty etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä päärivoksia vuonna 2019. Suomessa syntyneiden osuus oli 40 prosenttia, mikä on määrällisesti kaksi prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Seuraavaksi tulevat vuoden 2018 tapaan Somalia (9 %) ja Irak (7 %).

Taulukko 20. Asianomistajan synnyinmaa etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärivoksissa vuonna 2019.

Synnyinmaa	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Suomi	315	40	-2
Somalia	68	9	10
Irak	55	7	-44
Neuvostoliitto	43	5	-22
Turkki	29	4	123
Viro	24	3	33
Syyria	23	3	35
Iran	18	2	-5
Afganistan	17	2	-23
Ruotsi	14	2	-30
Venäjä	13	2	-7
Marokko	11	1	38
Nigeria	10	1	400
Vietnam	7	1	700
Ghana	6	1	200
Bangladesh	5	1	67
Brasilia	5	1	400
Etiopia	5	1	-44
Jugoslavia	5	1	500
Kiina	5	1	0
Kongon demokr. tasavalta	5	1	150
Nepal	5	1	400
Ei tiedossa	21	3	-28
Muut	85	11	-18
Yhteensä	794	100	-4

Tarkasteluvuonna 2019 etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviin rikosilmoituksiin oli kirjattu yhteensä 499 rikoksesta epäiltyä henkilöä (taulukot 21 ja 22). Joissain tapauksissa tekijää ei tiedetty, jolloin tietoa ei ole kirjattu lainkaan. Kuten edellisvuonnakin, epäillyistä 87 prosenttia oli Suomen kansalaisia ja 75 prosenttia Suomessa syntyneitä.

Jos päärिकosten määrää tarkastellaan rikoksesta epäillyn kansalaisuuden suhteen, niin seuraavaksi eniten epäiltyjä viharikoksia olivat tehneet Irakin kansalaiset. Näiden rikoksista epäiltyjen määrä on kuitenkin vähentynyt 63 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Jos taas määrää tarkastellaan rikoksesta epäillyn synnyinmaan suhteen, niin toiseksi eniten viharikoksia olivat tehneet Irakissa syntyneiden lisäksi Somaliassa ja Venäjällä syntyneet. Näistä vain Venäjällä syntyneiden rikoksesta epäiltyjen määrä oli kasvanut. Edellä jo mainittiin, että myös asianomistajista Irakissa syntyneitä oli toiseksi eniten. Tämä voi johtua siitä, että rikosilmoitus on tehty esimerkiksi tappelutilanteista, joissa samat henkilöt on kirjattu sekä asianomistajiksi että epäillyiksi.

Taulukko 21. Epäillyn kansalaisuus etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärिकoksissa vuonna 2019.

Kansalaisuus	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Suomi	433	87	-1
Irak	9	2	-63
Somalia	7	1	0
Viro	5	1	150
Afganistan	4	1	33
Venäjä	4	1	-33
Kiina	3	1	300
Kongon demokr. tasavalta	3	1	300
Syyria	3	1	300
Turkki	3	1	200
Ei tiedossa	5	1	0
Muut	20	4	18
Yhteensä	499	100	0

Taulukko 22. Epäillyn synnyinmaa etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa vuonna 2019.

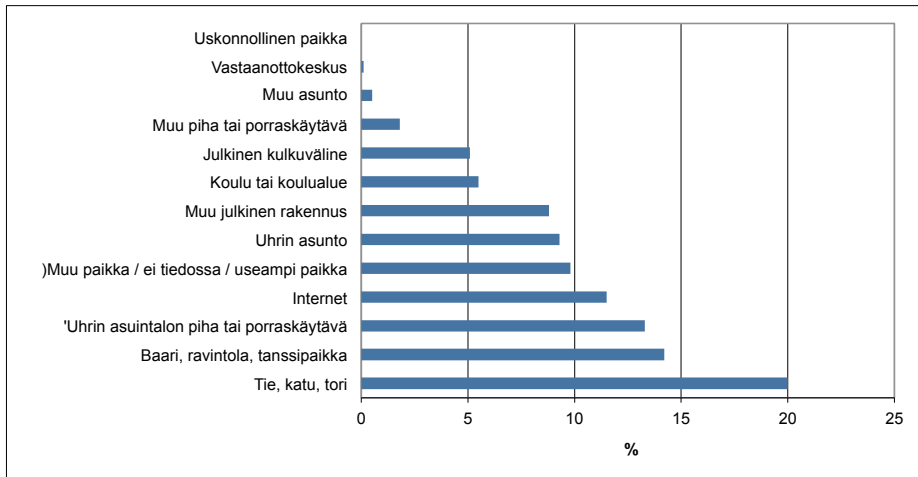
Synnyinmaa	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Suomi	391	78	4
Somalia	11	2	-31
Irak	10	2	-63
Venäjä	8	2	100
Kiina	7	1	250
Ruotsi	7	1	-42
Turkki	7	1	40
Viro	5	1	67
Afganistan	4	1	100
Neuvostoliitto	4	1	-43
Ei tiedossa	7	1	-50
Muut	38	8	19
Yhteensä	499	100	0

Tapahtumapaikka

Kuviossa 9 tarkastellaan sellaisten vuoden 2019 päärikosten tapahtumapaikkoja, jotka liittyvät etniseen tai kansalliseen taustaan. Edellisvuosien tapaan yleisin tapahtumapaikka oli tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka. Kaikista päärikoksista viidesosa (20 %) tehtiin näillä paikoilla, mutta niiden määrä väheni edellisvuodesta 26 prosenttia.

Seuraavaksi eniten päärikoksia tehtiin baarissa, ravintolassa tai tanssipaikassa, uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä tai internetissä. Baarissa, ravintolassa tai tanssipaikassa tehtyjen päärikosten määrä laski kolme prosenttia vuodesta 2018, kun taas rikosten, joiden tapahtumapaikka oli uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä tai internet, määrät kasvoivat.

Seuraavaksi yleisin tapahtumapaikka oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa. Näiden rikosten määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Uhrin asunnolla, muussa julkisessa rakennuksessa, koulussa tai koulualueella sekä julkisissa kulkuvälineissä tapahtuneiden etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten määrät puolestaan nousivat edellisvuodesta. Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat muut pihat tai porraskäytävät, muut asunnot sekä vastaanottokeskukset. Muilla pihoilla tai porraskäytävissä tapahtuneiden määrä pysyi samana, muissa asunnoissa tai vastaanottokeskuksissa tapahtuneiden määrät puolestaan laskivat huomattavasti. Uskonnollisilla paikoilla tapahtuneita rikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

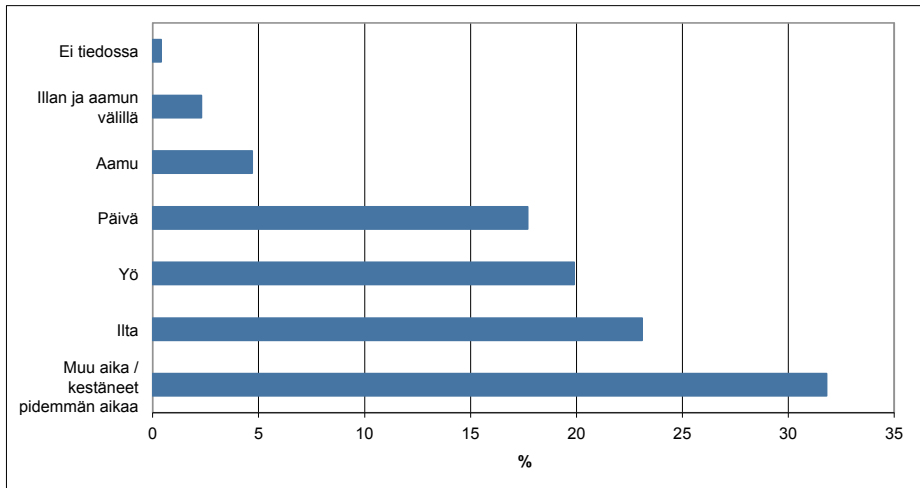


Kuvio 9. Epäiltyjen päärrikosten tapahtumapaikat etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=939).

Tapahtuma-aika

Seuraavaksi tarkastellaan päärrikosten tapahtuma-aikoja vuonna 2019. Rikokset, joissa epäiltiin etnisen tai kansallisen taustan vaikuttaneen tekijään, jakoutuivat hyvin pitkälti samalla tavalla kuin edellisinä vuosina (kuvio 10). Eniten (32 %) päärrikoksia tapahtui muuhun aikaan (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään). Näiden päärrikosten määrä nousi hieman edellisvuoteen verrattuna.

Tarkasteluvuonna päärrikoksista 23 prosenttia tapahtui illalla ja 20 prosenttia yöllä. Seuraavaksi eniten (18 %) päärrikoksia tapahtui päivän aikana. Viisi prosenttia päärrikoksista tapahtui aamulla, kaksi prosenttia illan ja aamun välissä ja alle yhdessä prosentissa päärrikoksista tapahtuma-aika ei ollut tiedossa. Näistä illalla ja illan ja aamun välissä tapahtuneet päärrikokset ja ne joiden tapahtuma-aika ei ollut tiedossa, määrät vähenivät vuodesta 2018, kun taas muihin aikoihin tapahtuneiden määrät nousivat.



Kuvio 10. Epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=939).

Romaneihin kohdistuneet viharikokset

Viime vuosina romaneihin kohdistuva syrjintä ja väkivalta ovat olleet nousussa. Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) tekemän kyselytutkimuksen mukaan keskimäärin 41 prosenttia romaneista yhdeksässä tutkimuksessa mukana olleessa EU:n jäsenvaltiossa oli kokenut syrjintää romanitaustansa vuoksi vähintään kerran edellisten viiden vuoden aikana (FRA 2018b). Suomen romanipoliittiseen ohjelmaan vuosille 2018–2022 onkin yhdeksi toimenpiteeksi kirjattu vuosittain romaneihin kohdistuneista viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten määrän ja tekojen luonteen seuraaminen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018, toimenpidekohta 32). Tästä syystä vuodesta 2017 lähtien myös viharikosselvityksessä on selvitetty tarkemmin asianomistajan romanitaustaan liittyviä viharikoksia.

Vuonna 2019 etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä viharikoksista tehtyjä romaneihin kohdistuneita viharikosilmoituksia löytyi 59 (taulukko 23). Tämä on 20 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Päär rikoksia tarkasteluvuonna löytyi 81. Näin ollen kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä viharikoksista tehdyistä rikosilmoituksista yhdeksän prosenttia ja myös päär rikoksista yhdeksän prosenttia perustui asianomistajan romanitaustaan.

Taulukko 23. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten ja päär rikosten määrät vuonna 2019.

	N 2019	% kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä 2019	Ero vuoteen 2018, %
Rikosilmoitukset	59	9	-20
Päär rikokset	81	9	-24

Rikosilmoitusten jakautuminen tapahtumatilanteittain on esitetty taulukossa 24. Kuten edellisvuonna, ilmoitusten yleisimpiä tapahtumatilanteita olivat sanalliset loukkaukset, uhkaukset tai häirinnät (44 %). Laskua edellisvuoteen oli 19 prosenttia. Seuraavaksi eniten oli syrjäntäjutuja (29 %), omaisuusrikoksia (14 %) ja yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia (10 %). Näistä omaisuusrikosten määrä kasvoi, kun muiden määrät puolestaan laskivat vuoteen 2018 verrattuna. Molemmipuolisia rikoksia sisältäviä tappeluita sekä sanallisesta provokaatiosta tehtyjä rikoksia, joissa herjaaja oli myös merkitty rikoksesta epäillyksi, löytyi molempia tarkasteluvuonna yksi kappale. Muita rikoksia, jotka eivät kuuluneet mihinkään ylläolevista tapahtumatilanteista, ei löytynyt yhtään.

Taulukko 24. Romaneihin kohdistuneet, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain vuonna 2019 (n=59)⁸.

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	26	44	-19
Syrjäntäjutut	17	29	-39
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	8	14	700
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	6	10	-25
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	1	2	-75
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	1	2	100
Muut	0	0	-100
Yhteensä	59	100	-20

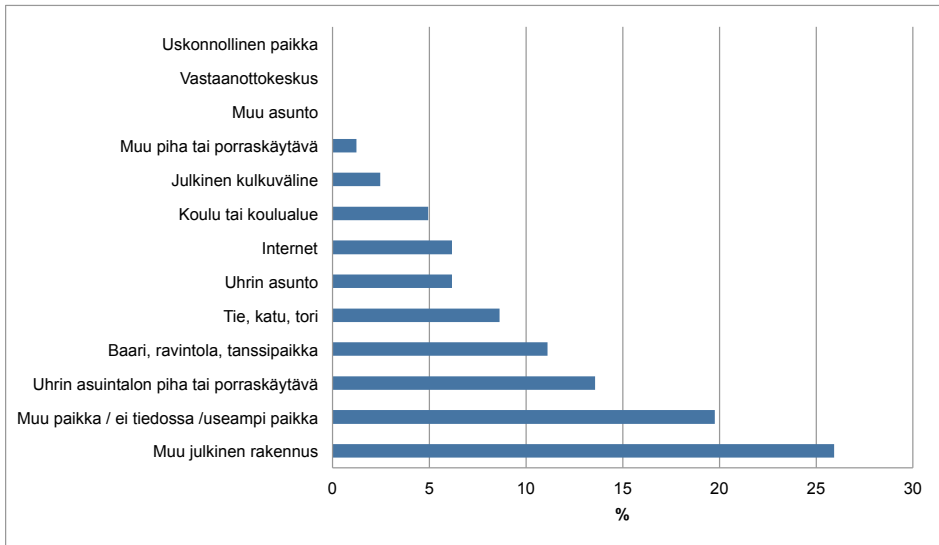
Taulukossa 25 esitetään romaneihin kohdistuneet, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2019. Epäillyiksi viharikoksiksi määriteltyjä syrjäntärikoksia tuli poliisin tietoon 26 kappaletta. Tämä on 32 prosenttia kaikista päärikoksista, mutta määrällisesti 21 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Seuraavaksi eniten oli kunnianloukkauksia (22 %), joiden määrä laski puoleen vuoteen 2018 verrattuna. Laittomia uhkauksia (17 %) ja pahoinpitelyrikoksia (15 %) ilmoitettiin seuraavaksi eniten. Laittomien uhkauksien määrä kasvoi selvästi edellisvuodesta, kun taas pahoinpitelyrikosten määrä väheni. Vahingontekojen osuus päärikoksista oli 10 prosenttia ja muihin rikoslajeihin kuuluvien rikosten kaksi prosenttia. Tarkasteluvuonna löytyi myös yksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikos. Henkirikoksia, henkirikosten yrityksiä tai seksuaalirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

⁸ Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehty rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehty rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Taulukko 25. Romaneihin kohdistuneet, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2019 (n=81).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinpitelyrikos	12	15	-37
Laiton uhkaus	14	17	75
Syrjintä	26	32	-21
Kunnianloukkaus	18	22	-51
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	1	1	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	0
Vahingonteko	8	10	100
Muut	2	2	-50
Yhteensä	81	100	-24

Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksessa kävi myös ilmi, että yleisesti valtaosa romaneista koki tulleen syrjityksi romanitaustansa vuoksi käyttäessään julkisia tai yksityisiä palveluja, julkista liikennettä tai asioidessaan kaupassa, ravintolassa tai baarissa tai etsiessään töitä (FRA 2018b). Tarkasteluvuonna Suomessa romaneihin kohdistuneista, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä päärikoksista 26 prosenttia tapahtui muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus) (kuvio 11). Näistä rikoksista 54 prosenttia oli tapahtunut kaupassa tai kauppakeskuksessa ja niiden määrät kasvoivat 24 prosenttia edellisvuodesta. Seuraavaksi yleisin tapahtumapaikkana oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa. Määrällisesti näitä rikoksia oli yhtä paljon kuin edellisvuonna. Neljäsätoista prosentissa tapahtumapaikkana oli uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä ja 11 prosentissa baari, ravintola tai tanssipaiikka. Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat tie, katu tai tori, uhrin asunto, internet, koulu tai koulualue, julkinen kulkuväline sekä muu piha tai porraskäytävä.



Kuvio 11. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päirikosten tapahtumapaikat vuonna 2019 (% , n=81).

Tarkasteluvuonna romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päirikoksissa puolessa tapauksista asianomistajana oli mies ja puolessa nainen (taulukko 26). Rikoslajeittain tarkasteltuina, sekä miehiin että naisiin kohdistui yleisimmin syrjintä-rikoksia (29 % ja 39 %).

Taulukko 26. Romanitaustaan liittyvien epäiltyjen päirikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	7	18	5	13	12	16
Laiton uhkaus	9	24	5	13	14	18
Syrjintä	11	29	15	39	26	34
Kunnianloukkaus	10	26	8	21	18	24
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	0	0	0	0
Vahingonteko	1	3	5	13	2	3
Muut	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	38	100	38	100	76	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna romaneihin kohdistuneiden päärिकosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli alle 15-vuotiaita (taulukko 27). Miehissä asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 vuotiaita, kun taas naisissa 35–44 vuotiaita. Taulukossa 28 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Alle 24-vuotiaat olivat joutuneet yleisimmin pahoinpitelyn uhreiksi, kun taas 25–34 -vuotiaisiin ja 45–54 -vuotiaisiin kohdistui eniten syrjintää. Laittomien uhkausten osuus oli puolestaan suurin yli 55-vuotiaiden ikäryhmässä ja syrjintä sekä kunnianloukkaukset 35–44 -vuotiaiden ikäryhmässä.

Taulukko 27. Romanitaustaan liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2019.

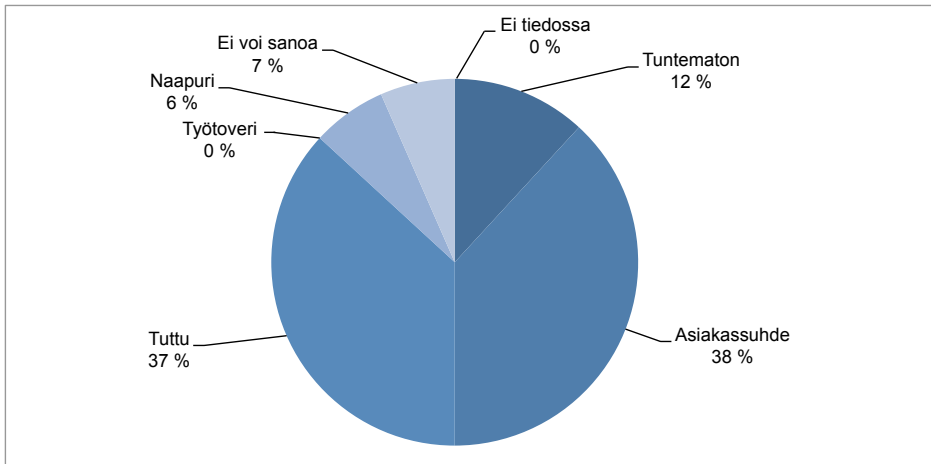
Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	5	13	1	3	6	8
15–24 -vuotiaat	7	18	9	24	16	21
25–34 -vuotiaat	12	32	8	21	20	26
35–44 -vuotiaat	4	11	10	26	14	18
45–54 -vuotiaat	4	11	4	11	8	11
55 -vuotiaat tai vanhemmat	6	16	6	16	12	16
Yhteensä	38	100	38	100	76	100

Taulukko 28. Romanitaustaan liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2019 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	67	38	5	0	0	8	16
Laiton uhkaus	33	19	15	7	13	33	18
Syrjintä	0	25	50	36	50	25	34
Kunnianloukkaus	0	13	30	36	25	25	24
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	0	0	0	0	0
Vahingonteko	0	6	0	21	13	8	8
Muut	0	0	0	0	0	0	0
%	100	100	100	100	100	100	100
N	6	16	20	14	8	12	76

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Kuvio 12 tarkastelee asianomistajien ja rikoksesta epäillyn suhdetta päärikoksissa, joissa syyksi epäillään romanitaustaa. Asianomistajista 38 prosenttia oli asiakassuhteessa rikoksessa epäillyn kanssa. Näiden tapausten määrä tosin väheni 43 prosentilla edellisvuodesta. Tuttujen (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) tekemiä rikoksia oli 37 prosenttia ja myös näiden määrä väheni. Kahdessa toista prosentissa tapauksista tekijä oli asianomistajalle tuntematon ja seitsemässä prosentissa tekijän suhdetta ei voitu tarkemmin määrittellä. Näiden rikosten määrät kasvoivat vuoteen 2018 verrattuna. Seitsemässä prosentissa tapauksista tekijä oli naapuri.



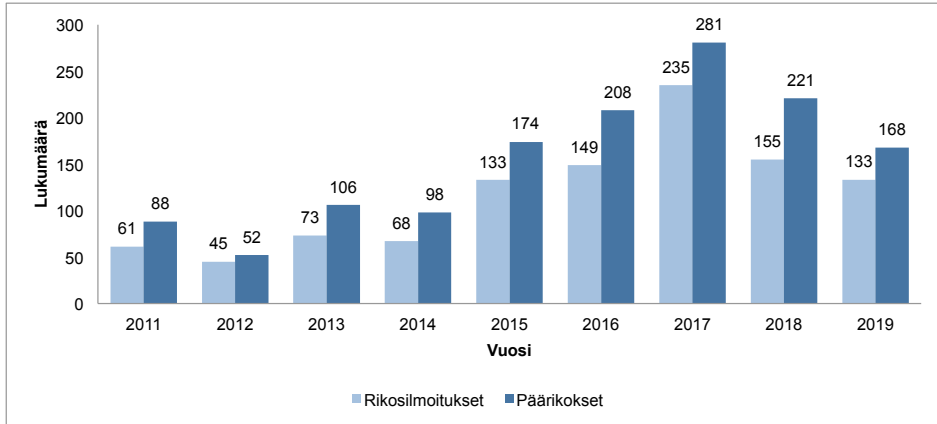
Kuvio 12. Asianomistajan suhde romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärikoksissa vuonna 2019.

3.3 Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset

Vuoden 2019 lopussa 71 prosenttia Suomen väestöstä oli kristittyjä ja näistä evankelisluterilaiseen kirkkoon kuului 69 prosenttia, ortodoksiseen kirkkoon 1,1 prosenttia ja katoliseen kirkkoon 0,3 prosenttia. Vuoden 2019 lopulla islamilaisseurakuntiin Suomen väestöstä kuului 0,3 prosenttia ja juutalaisseurakuntiin 0,02 prosenttia. Muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien määrät ovat pieniä: muihin kuin kristittyihin kirkkoihin, islamilaisseurakuntiin tai juutalaisiin seurakuntiin kuului yhteensä vain 0,4 prosenttia Suomen väestöstä. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia oli 28 prosenttia. Luvut kuvaavat kuitenkin heikosti eri uskontojen edustajien todellista määrää Suomessa, sillä suuri osa esimerkiksi muslimeista tai muista pienempien uskontokuntien edustajista ei kuulu virallisesti mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan. (Tilastokeskus 2020.)

Määrä

Kuviossa 13 esitetään vuonna 2019 tehtyjen rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät, jotka perustuivat uskontoon tai vakaumukseen. Määrä väheni edellisvuoden 155 tapauksesta 133 tapaukseen (-14 %). Päärikoksia löytyi 168, mikä on 24 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.



Kuvio 13. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2019.

Tapahatumatilanteet

Taulukossa 29 esitetään uskontoon tai vakaumukseen liittyvien rikosilmoitusten määrä tapahtumatilanteittain vuonna 2019.

Vuonna 2019 poliisille tehtiin yhteensä 65 rikosilmoitusta islaminuskoon tai muslimeihin kohdistuvista epäillyistä viharikoksista. Epäilyjä oli 12 kappaletta enemmän kuin edellisvuonna. Edellisvuoden tapaan suurin osa ilmoituksista (41) koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää. Seuraavaksi eniten (11) ilmoitettiin yksisuuntaisista pahoinpitelyistä.

Kristinuskoon tai kristittyihin kohdistuneita rikosilmoituksia löytyi vuodelta 2019 yhteensä 36. Määrä on pienempi kuin edellisenä vuonna, jolloin ilmoituksia tuli 49. Myös kristinuskoon kohdistuneet epäillyt viharikokset olivat pääasiassa sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sekä yksisuuntaisia pahoinpitelyitä.

Rikosilmoituksia, jotka koskivat juutalaisuuteen ja juutalaisiin kohdistuneita rikosepäilyjä, löytyi tarkasteluvuodelta 12. Ilmoituksia oli yhdeksän kappaletta vähemmän kuin edellisvuonna. Ilmoituksista 10 koski sanallisia loukkauksia, uhkailuja ja häirintää. Yhdessä tapauksessa oli kyse omaisuusrikoksista ja niin ikään yhdessä muusta tapahtumatilanteesta, jota ei voitu luokitella muihin luokkiin.

Jehovan todistajiin kohdistuneita rikosepäilyjä löytyi kuusi, kun edellisvuonna niitä oli kolme. Kolmessa tapauksista oli kyse omaisuusrikoksista, kahdessa sanallisesta loukkauksesta, uhkauksesta ja häirinnästä ja yhdessä yksisuuntaisesta pahoinpitelystä. Muihin nimettyihin uskontoihin tai vakaumuksiin kohdistuvia rikosilmoituksia vuodelta 2019 löytyi kahdeksan, mikä on saman verran kuin edellisvuonna. Suurin osa tapauksista oli sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sekä yksisuuntaisia pahoinpitelyjä.

Tarkasteluvuodelta löytyi myös kuusi rikosilmoitusta, joista ei käy ilmi, mikä uskonto tapauksissa on kohteena. Tämä on 15 vähemmän kuin vuonna 2018. Näistä kaksi koski yksisuuntaisista pahoinpitelyjä sekä kaksi molemminpuolisia rikoksia sisältäviä pahoinpitelyjä. Sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää ja muita rikoksia oli molempia yksi.

Taulukko 29. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=133)⁹.

Tapahtumatilanne	Islam	Kristin-usko	Juutalaisuus	Jehovan todistajat	Muut	"Ei tietoa mikä uskonto"	Kaikki uskonnot	Tapahtumatilanteittain ero vuoteen 2018, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	41	29	10	2	3	1	86	2
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	11	4	0	1	3	2	21	-38
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteat, varkaudet)	8	1	1	3	1	0	14	-26
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	2	2	0	0	1	2	7	-42
Syrjintäjutut	1	0	0	0	0	0	1	-50
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	0	0	0	0	0	0	0	-100
Muut	2	0	1	0	0	1	4	300
Yhteensä	65	36	12	6	8	6	133	-14
Tapausten määrä vuonna 2018	53	49	21	3	8	21	155	
Uskonnoittain ero vuoteen 2018,%	23	-27	-43	100	0	-71	-14	

9 Vuodesta 2017 lähtien sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset on jaettu kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Rikoslajit

Taulukossa 30 on esitetty vuoden 2019 yleisimmät rikoslajit uskuntoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikosepäilyissä. Edellisvuodesta poiketen yleisin rikoslaji oli laittomat uhkaukset, joiden osuus oli noin neljännes kaikista rikoslajeista. Seuraavaksi yleisimmäksi rikoslajiksi nousivat kunnianloukkaukset. Näiden osuus oli 23 prosenttia ja niitä oli 50 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Pahoinpitelyiden määrä puolestaan väheni yli puolella, kun taas kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosten määrä lähes kaksinkertaistui. Vahingontekojen, kotirauhan rikkomisten, syrjintärikosten ja muiden edellä mainittuihin luokkiin kuulumattomien rikosten osuudet puolestaan vähenivät. Henkirikoksia, henkirikosten yrityksiä tai seksuaalirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

Taulukko 30. Epäillyt päärikokset rikoslajeittain uskuntoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=168).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinpitelyrikos	34	20	-53
Laiton uhkaus	43	26	-26
Syrjintä	1	1	-50
Kunnianloukkaus	39	23	50
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	27	16	93
Kotirauhan rikkominen	4	2	-43
Vahingonteko	13	8	-41
Muut	7	4	-65
Yhteensä	168	100	-24

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Vuonna 2019 uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa 66 prosentissa asianomistajana oli mies ja 34 prosentissa nainen (taulukko 31). Rikoslajeittain tarkasteltuina, miehiin kohdistui yleisimmin laittomia uhkauksia (41 %), kun taas naisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (55 %). Uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa vaikuttimena oli sekä nais- että mies-asianomistajien kohdalla yleisimmin islaminusko (60 % ja 41 %) (taulukko 32).

Taulukko 31. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	28	35	6	14	34	28
Laiton uhkaus	33	41	10	24	43	35
Syrjintä	0	0	1	2	1	1
Kunnianloukkaus	15	19	23	55	38	31
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	2	2	1	2	3	2
Vahingonteko	1	1	0	0	1	1
Muut	2	2	1	2	3	2
Yhteensä	81	100	42	100	123	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Taulukko 32. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien sukupuoli uskontoittain vuonna 2019.

Uskonto	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Islam	33	41	25	60	58	47
Kristinusko	30	37	15	36	45	37
Juutalaisuus	4	5	1	2	5	4
Jehovan todistajat	1	1	0	0	1	1
Muut	6	7	1	2	7	6
Ei tietoa mikä uskonto	7	9	0	0	7	6
Yhteensä	81	100	42	100	123	100

Ikäluokittain tarkasteltuna uskontoon tai vakaumukseen liittyvien päärिकosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli alle 15-vuotiaita sekä yli 55-vuotiaita (taulukko 33). Miehisä asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita kun taas naisissa 35–44 -vuotiaita. Taulukossa 34 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Pahoinpitelyn uhreiksi joutuivat yleisimmin alle 25-vuotiaat, 25–34 -vuotiaisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin laittomia uhkauksia, kun taas 35–54 -vuotiaat olivat yleisimmin joutuneet kunnianloukkausten uhreiksi. Yli 55-vuotiaisiin kohdistuneet rikokset olivat puolestaan yleisimmin joko laittomia uhkauksia tai kunnianloukkauksia.

Taulukko 33. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2019.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	9	12	1	2	10	9
15–24 -vuotiaat	16	22	10	24	26	22
25–34 -vuotiaat	19	26	9	21	28	24
35–44 -vuotiaat	12	16	14	33	26	22
45–54 -vuotiaat	11	15	5	12	16	14
55 -vuotiaat tai vanhemmat	7	9	3	7	10	9
Yhteensä	74	100	42	100	116	100

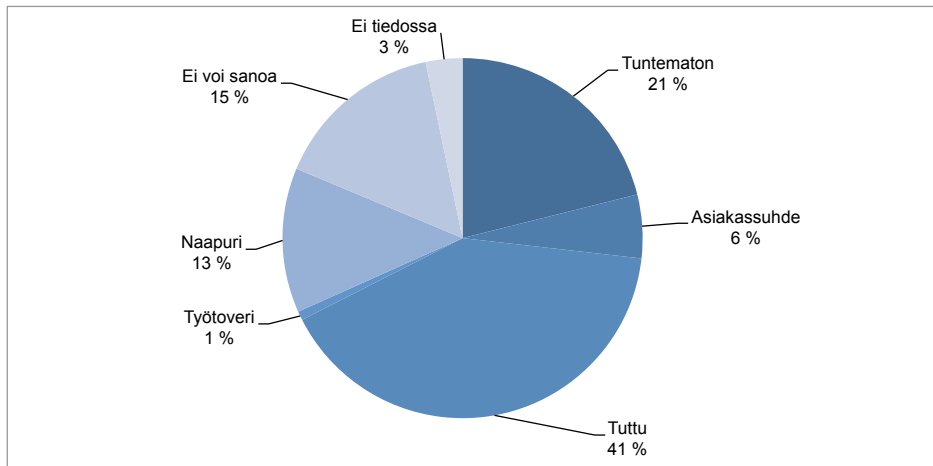
Taulukko 34. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2019 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	50	39	18	39	19	10	29
Laiton uhkaus	40	31	46	15	25	40	32
Syrjintä	0	0	4	0	0	0	1
Kunnianloukkaus	10	23	29	42	44	40	32
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	8	0	0	6	0	3
Vahingonteko	0	0	0	0	6	0	1
Muut	0	0	4	4	0	10	3
%	100	100	100	100	100	100	100
N	10	26	28	26	16	10	116

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksista epäiltyjen suhde

Vuonna 2019 uskontoon tai vakaumukseen liittyvien päärikosten asianomistajista 41 prosenttia tunsi rikoksesta epäillyn (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimitä) (kuvio 14). Näiden päärikosten määrä kuitenkin laski 44 prosenttia edellisvuodesta. Rikoksen tekijä oli tuntematon 21 prosentissa tapauksista, mikä on 24 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Viidessätoista prosentissa tapauksista asianomistajan ja tekijän suhdetta ei voitu määrittellä ja 13 prosentissa tapauksista tekijä oli naapuri. Näistä naapurien tekemien rikosten määrä laski, kun taas niiden tapausten, joissa suhdetta ei voitu määrittellä, määrä hieman nousi edellisvuodesta. Asianomistaja oli asiakassuhteessa epäiltyyn kuudessa prosentissa tapauksista, kolmessa prosentissa epäilty ei ollut tiedossa ja yhdessä prosentissa epäilty oli työtoveri.



Kuvio 14. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä epäillyissä päärikoksissa vuonna 2019.

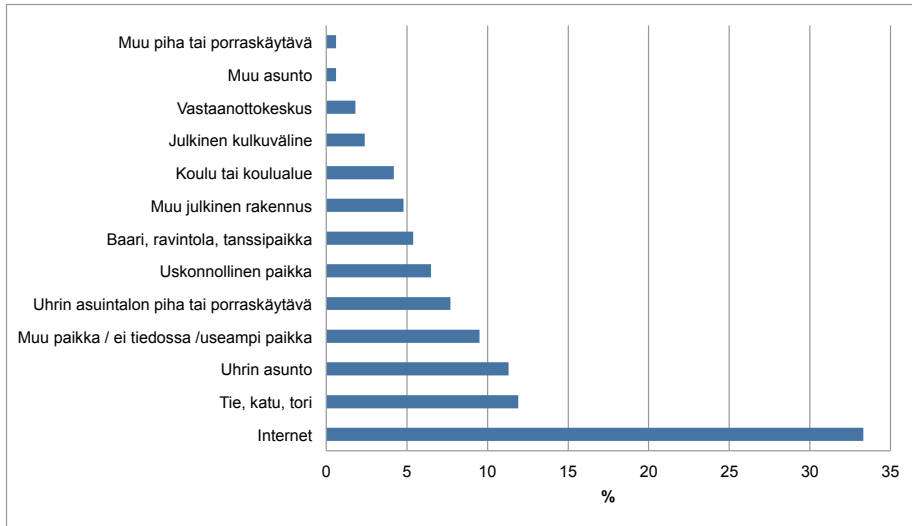
Tapatumapaikka

Kuviossa 15 on esitetty uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat. Kuten edellisvuonna, päärikoksista 33 prosenttia tapahtui internetissä. Se on määrällisesti 40 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

Seuraavaksi tulivat tiellä, kadulla, torilla tai muussa ulkoilmapaikassa ja uhrin asunnolla tapahtuneet rikokset sekä ne, joissa tapahtumapaikkana oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa. Näiden rikosten määrät vähenivät edellisvuodesta.

Uhrin asunnossa ja uskonnollisissa paikoissa sekä koulussa tai koulualueella tapahtuneiden rikosten määrät kasvoivat, baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla tapahtuneiden määrä pysyi edellisvuoden tasolla, kun taas muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus) tapahtuneiden määrä väheni.

Edellisiä harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat julkiset kulkuvälineet, vastaanottokeskukset, muut asunnot sekä muut pihat tai porraskäytävät. Näissä paikoissa tapahtuneiden rikosten määrät vähenivät vuoteen 2018 verrattuna.

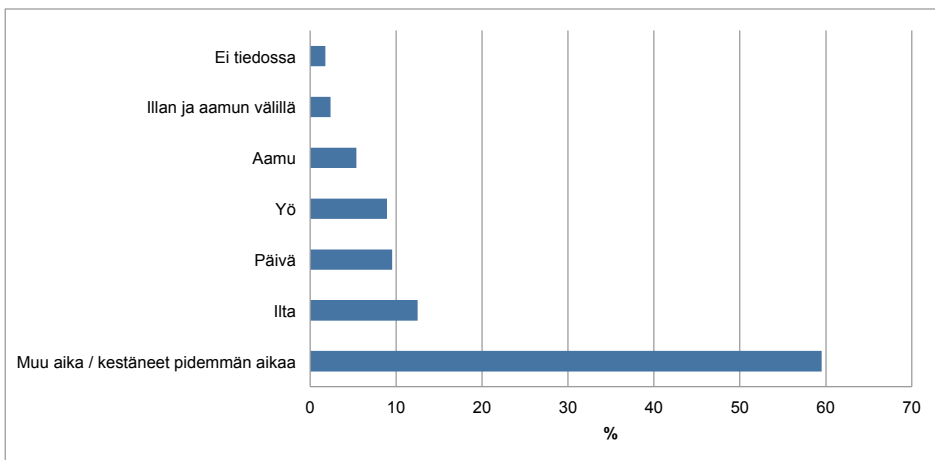


Kuvio 15. Epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=168).

Tapah tuma-aika

Vuoden 2019 päär rikostapauksissa, joissa syyksi epäiltiin uskontoa tai vakaumusta, tapahtuma-ajat olivat jakautuneet jokseenkin samalla tavalla kuin edellisvuonna (kuvio 16). Epäillyistä rikoksista 60 prosenttia oli tapahtuma-ajaltaan luokiteltu kohtaan ”muu aika” (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään). Tällaisten päär rikosten määrä väheni seitsemän prosenttia vuodesta 2018.

Seuraavaksi yleisimmät tapahtuma-ajat olivat ilta (13 %), päivä (10 %), yö (9 %) tai aamu (5 %), ja myös näiden määrät olivat vähentyneet edellisvuoteen verrattuna. Harvemmin rikos oli tapahtunut illan ja aamun välillä tai tapahtuma-aika ei ollut tiedossa.



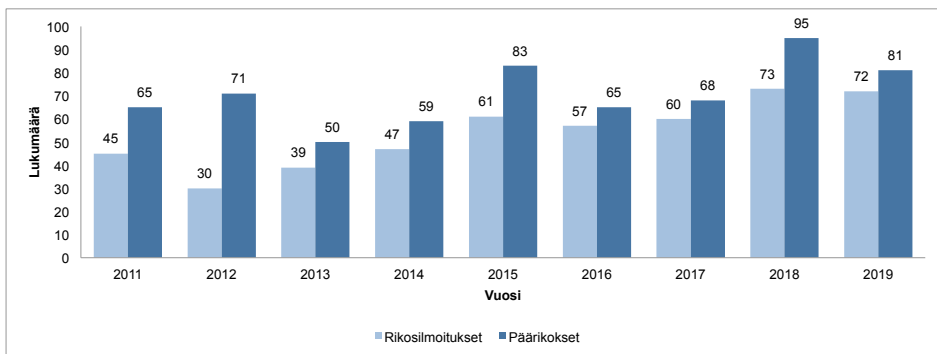
Kuvio 16. Epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=168).

3.4 Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset

Henkilöt, jotka poikkeavat seksuaalisuuden tai sukupuolen ilmaisullaan norminmukaisina pidetyistä miehen ja naisen rooleista, voivat myös olla alttiita viharikoksille. Seksuaalivähemmistöjä ovat homot, lesbot ja biseksuaalit, joilla on rakkaus- tai seksisuhteita oman sukupuolensa kanssa, riippumatta siitä, kutsuvatko he itseään edellä mainituilla termeillä. Sukupuolivähemmistöihin puolestaan kuuluvat ne, jotka eivät koe yksiselitteisesti olevansa naisia tai miehiä. He myös ilmaisevat itseään perinteisestä poikkeavalla tavalla. Arvioiden mukaan 5–15 prosenttia väestöstä kuuluu seksuaalivähemmistöön (Lehtonen 2007). Sukupuolivähemmistöjä arvioidaan olevan vähemmän.

Määrä

Vuonna 2019 poliisin tietoon tuli 72 rikosilmoitusta, joiden epäiltiin liittyvän seksuaaliseen suuntautumiseen (51), sukupuoli-identiteettiin tai poikkeavaan sukupuolen ilmaisuun (21). Tämä on yhden tapauksen (-1 %) vähemmän kuin vuonna 2018 (kuvio 17). Päärikosten määrä niin ikään väheni 15 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.



Kuvio 17. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2019.

Tapahumatilanteet

Vuonna 2019 viharikosilmoituksia, joissa epäiltiin seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sisältäviä rikoksia, tuli poliisin tietoon 29 (taulukko 35). Vastaavia ilmoituksia tuli vuonna 2018 kolme kappaletta enemmän. Toiseksi eniten (12) ilmoitettiin yksisuuntaisia pahoittele-rikoksia. Tämä on yhdeksän tapausta vähemmän kuin edellisvuonna. Omaisuusrikoksista tehtyjä rikosilmoituksia löytyi kuusi ja molemminpuolisia rikoksia sisältävistä tappeluista tehtyjä kaksi. Syrjintäjutuista tehtyjä rikosilmoituksia aineistosta löytyi yksi, kuten myös muita, yllämainittuihin luokkiin kuulumattomia tapahumatilanteita.

Tapauksista, joissa syyksi epäiltiin sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyviä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, tehtiin 14 rikosilmoitusta vuonna 2019, mikä on kuusi enemmän kuin edellisvuonna. Yksisuuntaisia pahoinpitelyistä sisältäviä rikosilmoituksia löytyi puolestaan neljä, kun vuonna 2018 niitä oli kaksi. Molemminpuolisia rikoksia sisältäviä tappeluita oli kaksi ja syrjintäjuttuja yksi.

Rikosilmoitusten yhteismäärä kasvoi kahdeksan prosenttia tapauksissa, joissa edellä mainitut vähemmistöt joutuivat sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sisältävien rikosten kohteeksi. Kaikista tapahtumatilanteista, vain yksisuuntaisten pahoinpitelyiden määrä laski edellisvuodesta.

Taulukko 35. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=72).

Tapahtumatilanne	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti / sukupuolen ilmaisu	Kaikki	Ero vuoteen 2018, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	29	14	43	8
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	12	4	16	-30
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	6	0	6	50
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	2	2	4	33
Syrjintäjutut	1	1	2	0
Muut	1	0	1	100
Yhteensä	51	21	72	-1

Rikoslajit

Vuonna 2019 tehdyistä 81 päärikoksesta, joiden epäiltiin liittyvän seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun, 35 prosenttia oli edellisvuodesta poiketen kunnianloukkauksia (taulukko 36). Määrällisesti niitä oli 28, mikä on kuitenkin saman verran kuin edellisvuonna.

Seuraavaksi yleisin rikoslaji oli pahoinpitelyrikokset (33 %), johon sisältyneiden päärikosten määrä (27) laski 25 prosenttia edellisvuodesta. Myös laittomien uhkausten määrä laski 60 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikoksia löytyi puolestaan kuusi kappaletta, kun edellisvuonna niitä ei kirjattu ollenkaan. Vahingontekojen määrä lisääntyi kolmella, kun taas syrjintäjuttujen ja muiden, yllämainittuihin rikoksiin kuulumattomien määrät pysyivät samana. Kotirauhan rikkomisia löytyi yksi, kun niitä ei edellisvuonna ollut ollenkaan. Henkirikoksia, henkirikoksen yrityksiä ja seksuaalirikoksiavuoden ei vuoden 2019 aineistossa ollut.

Taulukko 36. Epäillyt päärikokset rikoslajeittain seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=81).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinpitelyrikos	27	33	-25
Laiton uhkaus	10	12	-60
Syrjintä	2	2	0
Kunnianloukkaus	28	35	0
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	6	7	600
Kotirauhan rikkominen	1	1	100
Vahingonteko	6	7	100
Muut	1	1	0
Yhteensä	81	100	-15

*Sisältävät teon yritykset sekä eristeiset teot

Seksuaaliseen suuntautumiseen perustuneet päärikkokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä, kun taas sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun kohdistuneet olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (taulukko 37).

Taulukko 37. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikkosten rikoslajit motiiveittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Seksuaalinen suuntautuminen		Sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	17	31	10	38	27	33
Laiton uhkaus	10	18	0	0	10	12
Syrjintä	1	2	1	4	2	2
Kunnianloukkaus	16	29	12	46	28	35
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	4	7	2	8	6	7
Kotirauhan rikkominen	0	0	1	4	1	1
Vahingonteko	6	11	0	0	6	7
Muut	1	2	0	0	1	1
Yhteensä	55	100	26	100	81	100

Asiantajien sukupuoli ja ikä

Tarkasteluvuonna seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä päärikkoksissa 76 prosentissa asianomistajana oli mies ja 24 prosentissa nainen (taulukko 38). Rikoslajeittain tarkasteltuina, sekä miehiin että naisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (40 % ja 44 %).

Taulukko 38. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	19	37	5	31	24	35
Laiton uhkaus	8	15	2	13	10	15
Syrjintä	2	4	0	0	2	3
Kunnianloukkaus	21	40	7	44	28	41
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	1	6	1	1
Vahingonteko	2	4	1	6	3	4
Muut	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	52	100	16	100	68	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien päärिकosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli alle 15-vuotiaita sekä yli 55-vuotiaita (taulukko 39). Kun tilannetta tarkastellaan asianomistajan sukupuolen mukaan, niin miesten kohdalla tämä piti paikkansa, mutta yleisimmin asianomistajana oleva nainen oli 15–34 -vuotias ja vähiten joukossa oli 35–44 -vuotiaita sekä yli 55-vuotiaita naisia. Taulukossa 40 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Pahoinpitelyiden uhreiksi olivat joutuneet yleisimmin 15–24 -vuotiaat, kun taas pahoinpitelyiden ja kunnianloukkausten osuudet olivat yhtä suuret 25–34 -vuotiaiden ikäryhmässä. Kunnianloukkausten osuus oli puolestaan suurin yli 35-vuotiaiden ikäryhmässä ja laittomat uhkaukset alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä.

Taulukko 39. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2019.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	1	2	2	13	3	4
15–24 -vuotiaat	11	21	5	31	16	24
25–34 -vuotiaat	18	35	5	31	23	34
35–44 -vuotiaat	9	17	1	6	10	15
45–54 -vuotiaat	9	17	2	13	11	16
55 -vuotiaat tai vanhemmat	4	8	1	6	5	7
Yhteensä	52	100	16	100	68	100

Taulukko 40. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2019 (%).

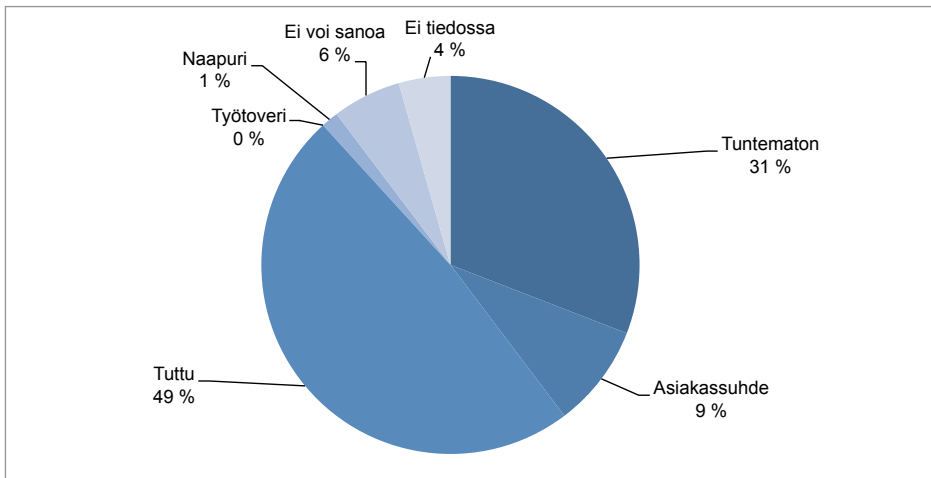
Rikoslaji	Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	33	56	39	30	18	0	35
Laiton uhkaus	67	6	17	10	18	0	15
Syrjintä	0	0	4	0	0	20	3
Kunnianloukkaus	0	31	39	60	46	60	41
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	6	0	0	0	0	2
Vahingonteko	0	0	4	8	18	20	4
Muut	0	0	0	0	0	0	0
%	100	100	104	108	100	100	100
N	3	16	23	10	11	5	68

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Tarkasteluvuoden tapauksissa päärikoksesta epäilty oli tuttu (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) melkein puolelle asianomistajista, kun kyseessä oli seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvä rikos (kuvio 18). Määrällisesti tämä on saman verran kuin vuonna 2018.

Rikoksia, joissa asianomistaja ei tuntenut tekijää, oli tapauksista 31 prosenttia, mikä on 16 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Yhdeksässä prosentissa tapauksista asianomistajan ja epäillyn välillä oli asiakassuhde ja näiden tapausten määrä nousi ainoana edellisvuodesta. Kuudessa prosentissa päärikoksista epäillyn ja asianomistajan suhdetta ei voitu tarkemmin määritellä, kun taas neljässä prosentissa tapauksista tekijä ei ollut tiedossa. Naapuri oli epäilty vain yhdessä tapauksessa eikä epäillyistä yksikään ollut työtoveri.



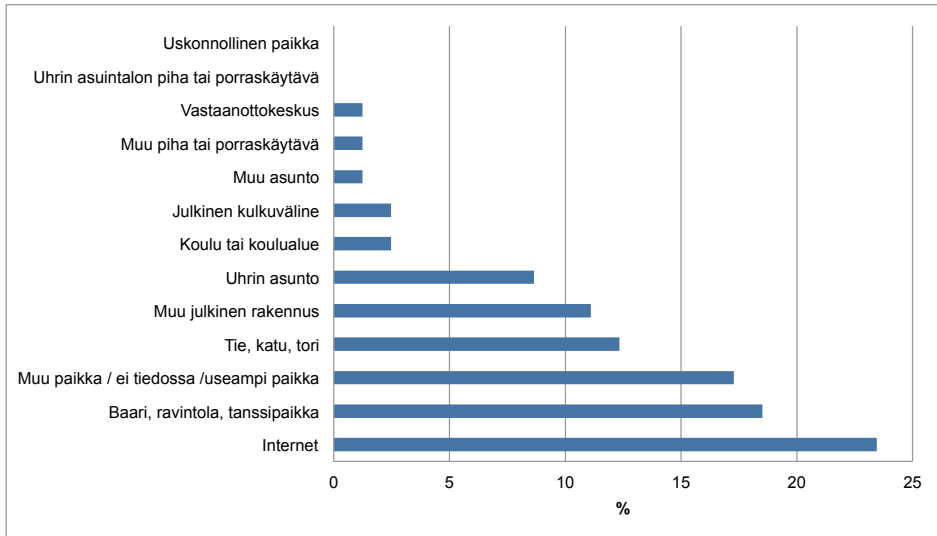
Kuvio 18. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä päärikoksissa vuonna 2019.

Tapahtumapaikka

Kuviossa 19 tarkastellaan sellaisten päärikosten tapahtumapaikkoja, joissa seksuaalisella suuntautumisella, sukupuoli-identiteetillä tai sukupuolen ilmaisulla on epäilty olleen vaikutusta kohteen valintaan. Yleisimmin nämä rikokset tapahtuivat internetissä (23 %) ja näiden rikosten määrä kasvoi vuoteen 2018 verrattuna. Seuraavaksi eniten rikoksia tehtiin baarissa, ravintolassa tai tanssipaikassa (19 %) tai tapahtumapaikka oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa (17 %). Näiden päärikosten määrät puolestaan vähenivät edellisvuodesta.

Edellisiä tapahtumapaikkoja harvemmin rikoksia tehtiin tiellä, kadulla, torilla tai muussa ulkoilmapaikassa (12 %) tai muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus). Tiellä, kadulla torilla tai muussa ulkoilmapaikassa tapahtuneiden päärikosten määrä väheni edellisvuodesta, kun taas muissa julkisissa rakennuksissa tapahtuneiden määrä kasvoi.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat uhrin asunto, koulu tai koulualue, julkinen kulkuväline, muu asunto, muu piha tai porraskäytävä sekä vastaanottokeskus. Uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä tai uskonnollisissa paikoissa ei tarkasteluvuonna kirjattu rikosepäilyjä.

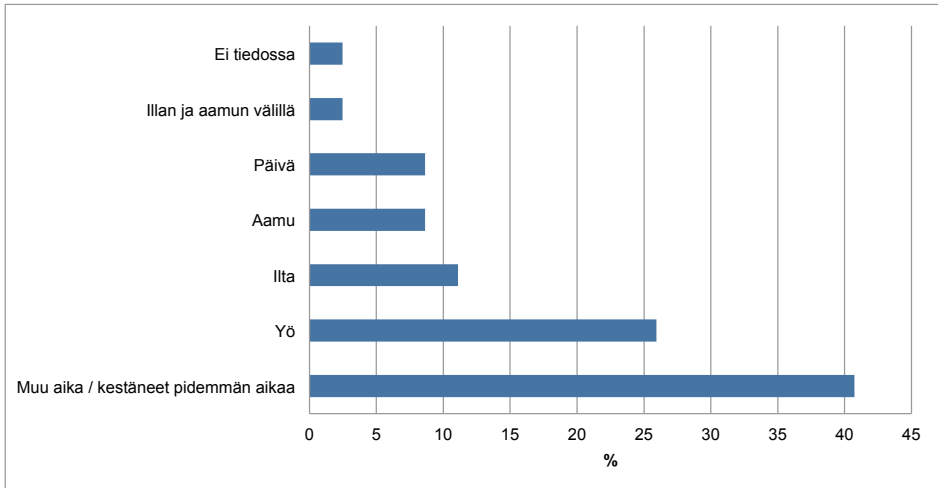


Kuvio 19. Epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=81).

Tapahtuma-aika

Kuviossa 20 on esitetty vuonna 2019 tehtyjen päärikosten tapahtuma-ajat tapauksissa, joiden on katsottu liittyvän seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Epäilyistä rikoksista isolle osalle (41 %) oli tapahtuma-ajaksi luokiteltu edellisvuoden tapaan ”muu aika”. Näissä rikos on tapahtunut päivän aikana, tapahtuma-aikaa ei voitu luokitella edellisiin tai se oli kestänyt pidemmän aikaa. Näiden määrä laski selkeästi vuodesta 2018.

Seuraavaksi yleisimmät tapahtuma-ajat olivat yö (26 %) tai ilta (11 %). Yön tai illan aikana tehtyjen rikosten määrät vähenivät edellisvuodesta. Harvemmin rikoksia tehtiin aamulla (9 %), päivällä (9 %), illan ja aamun välillä (2 %) tai tapahtuma-aika ei ollut tiedossa (2 %). Näistä vain päivällä tapahtuneiden määrä väheni vuoteen 2018 verrattuna.



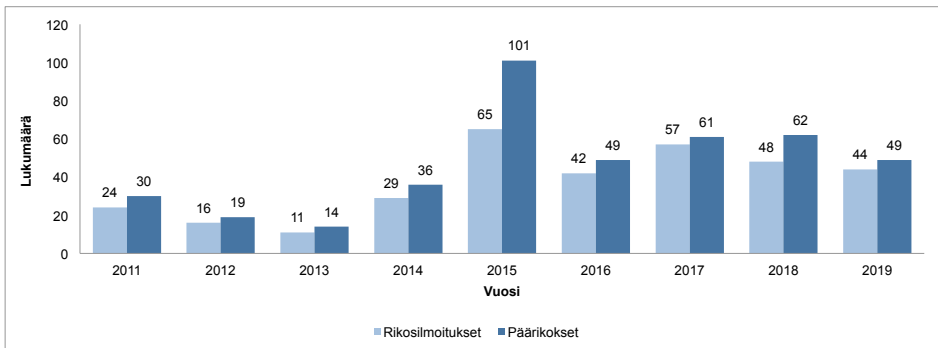
Kuvio 20. Epäiltyjen päarikosten tapahtuma-ajat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=81).

3.5 Vammaisuuteen liittyvät rikokset

Vammaisten henkilöiden määrästä ei ole tarkkoja lukuja. Sitä voidaan arvioida esimerkiksi vammaisetuuksia saavien henkilöiden määrällä. Kansaneläkelaitoksen maksamia varsinaisia vammaisetuksia sai vuoden 2019 lopussa 264 714 henkilöä, mikä on hieman vajaa viisi prosenttia väestöstä (Kansaneläkelaitos 2020).

Määrä

Vuonna 2019 löytyi 44 epäiltyä rikosilmoitusta, joissa teon motiivi liittyi henkilön vammaisuuteen. Tämä on kahdeksan prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna (kuvio 21). Päärikosten määrä niin ikään väheni 21 prosenttia.



Kuvio 21. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päarikosten määrät vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2019.

Tapahumatilanteet

Sellaisia rikosilmoituksia, joissa epäiltiin vammaisuuteen liittyviä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, tuli poliisin tietoon 21 (taulukko 41). Tämä on melkein puolet kaikista vammaisuuteen liittyvistä rikosilmoituksista. Määrällisesti seuraavaksi eniten ilmoitettiin yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia (12), syrjintärikoksia (10) sekä omaisuusrikoksia (1). Näistä sanallisten loukkausten, uhkausten ja häirintätapausten sekä yksisuuntaisten pahoinpitelyrikosten määrät vähenivät edellisvuoteen verrattuna, kun taas syrjintätapausten määrä kaksinkertaistui ja omaisuusrikosten määrä pysyi samana.

Taulukko 41. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=44).

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	21	48	-19
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	12	27	-25
Syrjintä	10	23	100
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	1	2	0
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	0	0	0
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	0	0	0
Muut	0	0	0
Yhteensä	44	100	-8

Rikoslajit

Taulukossa 42 on esitetty vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten rikoslajit vuonna 2019. Vajaa puolet päärikoksista oli kunnianloukkauksia ja niiden määrä laski 35 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Seuraavaksi yleisimmät rikoslajit ovat pahoinpitelyrikokset (22 %) sekä syrjintärikokset (22 %). Näistä pahoinpitelyrikosten määrä laski, kun taas syrjintärikosten määrä yli kaksinkertaistui vuodesta 2018. Laittomien uhkausten määrä pysyi edellisvuoden tasolla, kun taas kotirauhan rikkomisten, vahingontekojen ja muiden, yllämainittuihin luokkiin kuulumattomien rikosten määrät vähenivät. Tarkasteluvuonna ei löytynyt yhtään henkirikosta, henkirikoksen yritystä, seksuaalirikosta eikä kiihottaminen kansaryhmää vastaan -rikoksia.

Taulukko 42. Epäillyt päärikokset rikoslajeittain vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=49).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2018, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinpitelyrikos	11	22	-21
Laiton uhkaus	2	4	0
Syrjintä	11	22	120
Kunnianloukkaus	22	45	-35
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	0	0	-100
Kotirauhan rikkominen	1	2	-50
Vahingonteko	1	2	-50
Muut	1	2	-50
Yhteensä	49	100	-21

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Vuonna 2019 vammaisuuteen liittyvissä päärikoksissa puolessa tapauksista asianomistajan oli mies ja puolessa nainen (taulukko 43). Rikoslajeittain tarkasteltuina, sekä miehiin että naisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia.

Taulukko 43. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2019.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	4	17	7	29	11	23
Laiton uhkaus	1	4	1	4	2	4
Syrjintä	6	25	4	17	10	21
Kunnianloukkaus	10	42	12	50	22	46
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	1	4	0	0	1	2
Vahingonteko	1	4	0	0	1	2
Muut	1	4	0	0	1	2
Yhteensä	24	100	24	100	48	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna vammaisuuteen liittyvien päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 35–44 -vuotiaita (taulukko 44). Miehet olivat yleisimmin 35–44 -vuotiaita, naiset puolestaan 35–44 -vuotiaita tai yli 55-vuotiaita. Taulukossa 45 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Kunnianloukkausten uhreiksi olivat joutuneet yleisimmin alle 24-vuotiaat sekä 35–44 -vuotiaat. Pahoinpitelyiden, syrjintärikosten ja kunnianloukkausten osuudet olivat yhtä suuret 25–34 -vuotiaiden keskuudessa, kun taas yli 55-vuotiaiden keskuudessa syrjintärikosten ja kunnianloukkausten osuudet. Syrjintärikosten osuus oli puolestaan suurin 45–54 -vuotiaiden kohdalla.

Taulukko 44. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2019.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	6	25	3	13	9	19
15–24 -vuotiaat	3	13	4	17	7	15
25–34 -vuotiaat	2	8	4	17	6	13
35–44 -vuotiaat	7	29	5	21	12	25
45–54 -vuotiaat	4	17	3	13	7	15
55 -vuotiaat tai vanhemmat	2	8	5	21	7	15
Yhteensä	24	100	24	100	48	100

Taulukko 45. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2019 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	33	43	33	8	14	14	23
Laiton uhkaus	0	0	0	8	0	14	4
Syrjintä	0	0	33	25	43	29	21
Kunnianloukkaus	56	57	33	58	29	29	46
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	0	0	0	14	2
Vahingonteko	0	0	0	0	14	0	2
Muut	11	0	0	0	0	0	2
%	100	100	100	100	100	100	100
N	9	7	6	12	7	7	48

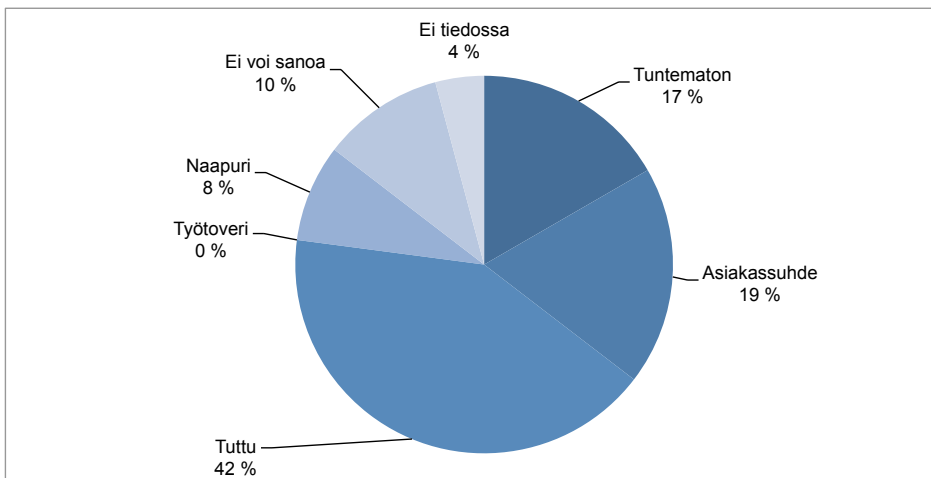
*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Kaikista vuonna 2019 tehdyistä vammaisuuteen liittyvistä päärikoksista asianomistaja tunsi (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) teosta epäillyn 42 prosentissa kirja-
tuista tapauksista (kuvio 22). Tämä on määrällisesti viisi prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Asianomistajan ja epäillyn välillä oli asiakassuhde 19 prosentissa tapauksista. Näiden rikosten määrä puolestaan kasvoi 13 prosentilla vuoteen 2018 verrattuna.

Seitsemässätoista prosentissa päärikoksista epäilty oli asianomistajalle tuntematon ja kymmenessä prosentissa rikoksista asianomistajan ja tekijän suhdetta ei voitu tarkemmin määrittellä. Näistä tuntemattomien määrä laski edellisvuodesta, kun taas niiden rikosten, joissa suhdetta ei voitu tarkemmin määrittellä, määrä nousi.

Näiden lisäksi naapuri oli epäilty kahdeksassa prosentissa rikoksista ja neljässä prosentissa epäilty ei ollut tiedossa. Näistä päärikoksista naapurien tekemien rikosten määrä laski vuodesta 2018, kun taas niiden rikosten, joissa epäilty ei ollut tiedossa, määrä pysyi samana.



Kuvio 22. Päärikosten asianomistajien suhde rikoksesta epäiltyyn vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019.

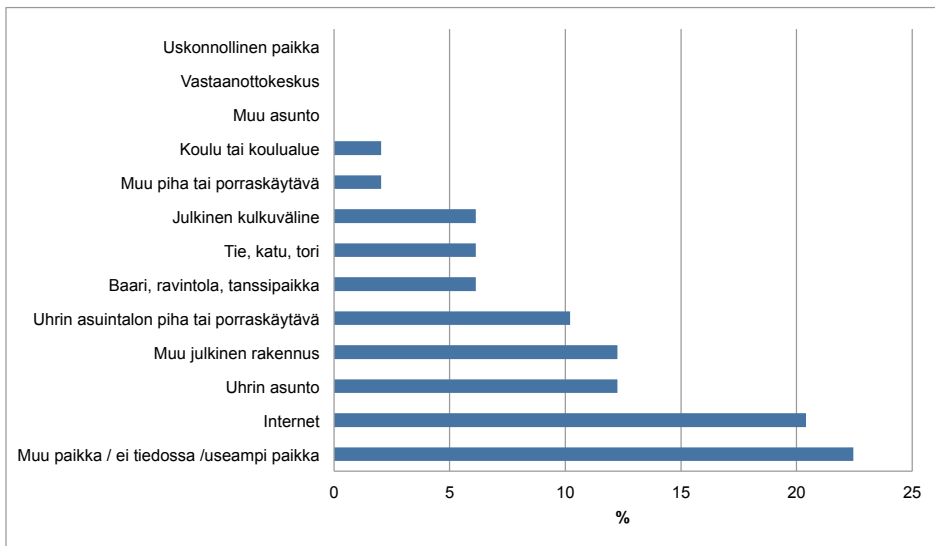
Tapahtumapaikka

Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikkoja vuonna 2019 tarkastellaan kuviossa 23. Yleisimpänä tapahtumapaikkana oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa. Kaikista päärिकoksista yhteensä 22 prosenttia tapahtui näissä paikoissa ja niiden määrä laski 35 prosenttia edellisvuodesta.

Seuraavaksi yleisimpiä olivat internet (20 %), uhrin asunto (12 %), muu julkinen rakennus (12 %) (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus) sekä uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä (10 %). Internetissä sekä uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä tapahtuneiden päärिकosten määrät vähenivät vuoteen 2018 verrattuna, kun taas uhrin asunnossa ja muissa julkisissa rakennuksissa tapahtuneiden määrät nousivat.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat baari, ravintola tai tanssipaikka, tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka, julkinen kulkuväline, muu piha tai porraskäytävä sekä koulu tai koulualue. Näistä baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla sekä julkisissa kulkuvälineissä tapahtuneiden päärिकosten määrät nousivat vuodesta 2018, kun tiellä, kadulla, torilla tai muissa julkisissa ulkoilmapaikoissa ja muissa pihossa ja porraskäytävissä tapahtuneiden määrät taas vähenivät. Koulussa tai koulualueella tapahtuneiden määrät pysyivät edellisvuoden tasossa.

Tarkasteluvuonna ei kirjattu yhtään muussa asunnossa, vastaanottokeskuksissa eikä uskonnollisilla paikoilla tapahtunutta päärिकosta.

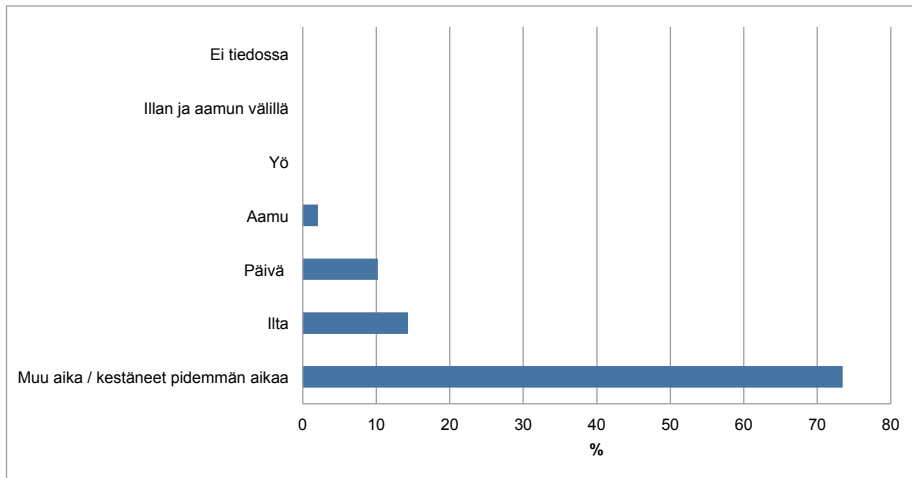


Kuvio 23. Epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=49).

Tapahtuma-aika

Kuviossa 24 on esitetty vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuodelta 2019. Kuten edellisvuonna, päärikoksista 73 prosentille oli tapahtuma-ajaksi luokiteltu ”muu aika”, jolloin rikos on tapahtunut päivän aikana, tapahtuma-aikaa ei voitu luokitella edellisiin tai se oli kestänyt pidemmän aikaa. Näiden päärikosten määrä laski 12 prosenttia edellisvuodesta.

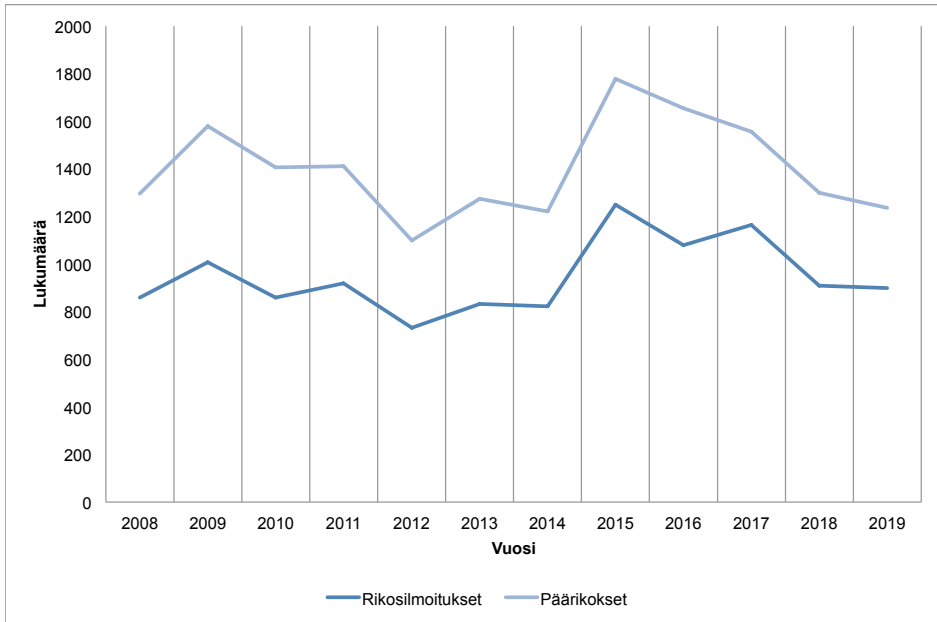
Seuraavaksi eniten rikoksia tapahtui illalla (14 %), päivällä (10 %) tai aamulla (2 %). Näistä illan aikana tapahtuneiden määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna, kun muiden määrät puolestaan laskivat vuoteen 2018 verrattuna. Sellaisia rikoksia, joiden tapahtuma-aika oli yö, ne olivat tapahtuneet illan ja aamun välillä tai joiden tapahtuma-aika ei ollut tiedossa, ei vuoden 2019 rikosilmoitusaineistossa ollut.



Kuvio 24. Epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2019 (n=49).

4 YHTEENVETO

Vuonna 2019 poliisi kirjasi 11 kappaletta vähemmän vihamotiivin sisältämiä rikosilmoituksia ja 63 kappaletta vähemmän päärikoksia kuin edellisvuonna. Poliisiin tietoon tulleen viharikollisuuden voidaan sanoa laskeneen suunnilleen vuoden 2014 tasolle (kuvio 25).



Kuvio 25. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2008–2019.

Edellisvuoden tapaan, tässä selvityksessä viharikoksiksi määritellyistä tapauksista poliisi itse luokitteli noin neljäsosan (26 %) viharikoksiksi.

Eri vihamotiivien osuudet ovat pysyneet jokseenkin samoina vuoden 2008 selvityksestä lähtien. Vuoteen 2018 verrattuna etniseen tai kansalliseen taustaan sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien rikosilmoitusten osuudet hieman kasvoivat, kun taas uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen sekä vammaisuuteen liittyvien osuudet pienenivät.

Vuonna 2019 Suomessa asuvista henkilöistä, joiden kansalaisuus oli muu kuin suomalainen, suhteellisesti eniten kohteeksi joutuivat Somalian kansalaiset rikoksissa, jotka perustuivat etniseen tai kansalliseen taustaan. Kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä rikosilmoituksista sekä päärikoksista yhdeksän prosenttia oli kohdistunut romanitaustaiseen henkilöön. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä rikoksissa yleisimmin kohteena olivat islaminuskoiset.

Rikosilmoituskohtaisesti tarkasteltuna ja kaikki vihamotiivit mukaan lukien, sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät muodostivat edellisvuoden tapaan pääosan tapauksista. Seuraavaksi eniten oli yksisuuntaisia pahoinpitelyrikkoksia, joiden määrä laski, toisin kuin sanallisten loukkausten, uhkausten ja häirintöjen määrä. Kun verrataan tilannetta päärikoksittain, suurin osa (32 %) kuuluu rikoslajiin pahoinpitelyrikkokset. Päärikoksittain tarkasteltuna tilanne kuitenkin eroaa tässä selvityksessä esitettyjen vihamotiivien välillä. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa yleisin päärikoslaji oli pahoinpitelyrikkokset, mutta uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa yleisin rikoslaji oli laittomat uhkaukset, kun taas seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun sekä vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa päärikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia. Tämä on selkeä muutos vuoteen 2018 verrattuna. Vuonna 2019 rikoslakirikoksista, joissa ei ole vihamotiivia, vain noin kymmenen prosenttia kuului pahoinpitelyrikkosiin ja vajaa kaksi prosenttia kunnianloukkauksiin (Polstat 2020).

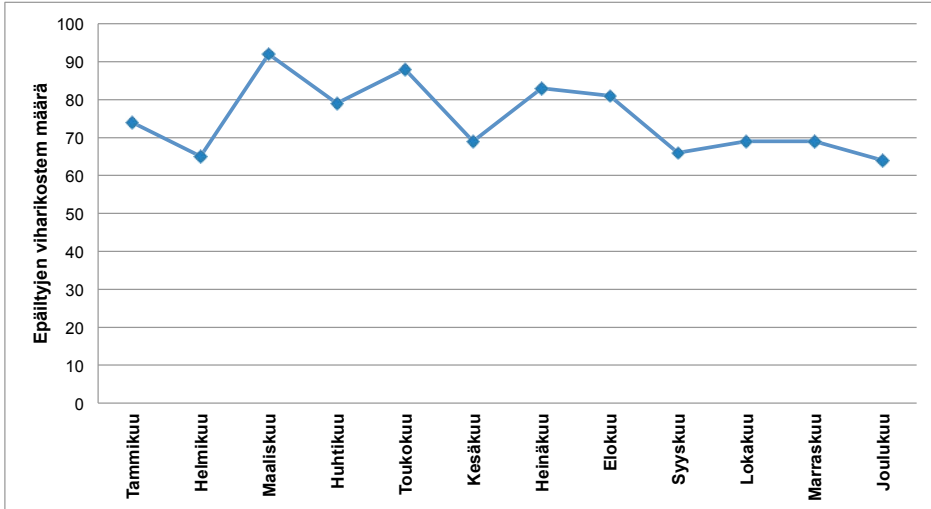
Eroja vihamotiivien välillä havaitaan myös, kun tarkastellaan asianomistajien suhdetta päärikoksesta epäiltyyn. Edellisvuosien tapaan etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten epäilty oli asianomistajalle useimmiten tuntematon. Huomattavaa kuitenkin on, että näistä romanitaustaiset asianomistajat olivat kuitenkin yleisimmin asiakassuhteessa rikoksesta epäillyn kanssa. Muita vihamotiiveja sisältäneissä rikoksissa suurin osa asianomistajista puolestaan tunsi epäillyn.

Kaikki vihamotiivit mukaan lukien päärikosten yleisin tapahtumapaikka edellisvuoden tapaan oli tie, katu, tori tai muu ulkoilmapaikka. Tarkasteltaessa tilannetta motiiveittain, tämä oli edelleen yleisin tapahtumapaikka myös etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa. Romaneihin kohdistuneet rikokset tapahtuivat kuitenkin yleisimmin muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus). Uskontoon tai vakaumukseen sekä seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät epäillyt päärikokset puolestaan tapahtuivat useimmiten internetissä ja vammaisuuteen liittyvien päärikosten yleisin paikka oli joku muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa.

Suurin osa kaikkiin vihamotiiveihin liittyvistä teoista oli tapahtunut päivän aikana, kestäneet pidemmän aikaa tai niillä ei ollut selkeää aikaa (esimerkiksi internetissä tapahtuneet). Näiden määrä oli hieman vähentynyt vuoteen 2018 verrattuna.

Päärikoksittain tarkasteltuna 64 prosentissa kaikista vihamotiivin sisältämistä rikoksista asianomistajana oli mies ja 36 prosentissa nainen. Miehiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä ja naisiin kohdistuneet kunnianloukkauksia. Lähtään päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 15–34 -vuotiaita ja vähiten joukossa oli yli 55-vuotiaita. Kun tarkastellaan tilannetta tässä selvityksessä esitettyjen vihamotiivien osalta, niin etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosten osalta tilanne on samankaltainen. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa puolestaan 76 prosentissa asianomistaja oli mies ja 24 prosentissa nainen, kun taas vammaisuuteen liittyvien rikosten asianomistajat olivat yhtä todennäköisesti miehiä tai naisia. Lisäksi uskontoon liittyvissä tapauksissa miehiin kohdistuneet rikokset olivat edellisestä poiketen yleisimmin laittomia uhkauksia, kun taas seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun sekä vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa sekä miehiin että naisiin kohdistuneista rikoksista suurin osa oli kunnianloukkauksia.

Kuukausitasolla tarkasteltaessa huomataan, että edellisvuoden tapaan alkuvuodesta sekä kesällä tehtiin hieman enemmän rikosilmoituksia epäillyistä viharikoksista (kuvio 26). Mitään 2017 vuoden kaltaista kasvupiikkiä ei minkään kuukauden kohdalla kuitenkaan tullut esiin.



Kuvio 26. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä kuukausittain vuonna 2019.

Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) uusimman perusoikeusraportin mukaan rasismi ja ennakkoluulot ovat edelleen vakavia haasteita kaikkialla EU:ssa (FRA 2020). Verrattaessa poliisiin tietoon tulleen viharikollisuuden tilannekuva FRA:n tekemiin EU-laajuisiin tutkimuksiin, todetaan samansuuntaisia tuloksia. Toisen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevan tutkimuksen mukaan Saharan eteläpuolisista maista kotoisin olevista maahanmuuttajista ja heidän jälkeläisistään 45 prosenttia oli kokenut syrjintää Suomessa edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Etniseen tai maahanmuuttajataustaan perustuvan häirinnän kohteeksi Suomessa joutui puolestaan 47 prosenttia tutkimukseen osallistuneista (FRA 2017b; FRA 2017c). Viharikosselvityksen antama kuva on samansuuntainen. Kun tarkastellaan viharikoksiksi joutuneiden asianomistajien synnyinmaata tai suhteutetaan viharikoksiksi joutuneiden asianomistajien kansalaisuus yleisimpien Suomessa vuonna 2019 asuneiden kansalaisuusryhmien määrään, useimmin päärikosten kohteeksi joutuivat Somaliassa syntyneet ja Somalian kansalaiset.

FRA:n tutkimuksen mukaan keskimäärin 26 prosenttia romaneista oli kokenut syrjintää romanitaustansa vuoksi edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Yleisimmin syrjintää oli koettu palvelutilanteissa. (FRA 2017c; FRA 2018b.) Suomi ei ollut kyselyyn osallistuneiden EU:n jäsenmaiden joukossa, mutta viharikosselvityksen tulokset ovat hyvin samansuuntaisia. Suomessa kolmasosa romaneihin kohdistuneista rikoksista oli syrjintärikoksia ja asianomistaja oli asiakassuhteessa rikoksesta epäillyn kanssa.

FRA:n tekemän juutalaisten syrjinnästä ja juutalaisiin kohdistuvista viharikoksista tehdyn tutkimuksen mukaan 85 prosenttia vastaajista piti antisemitismiä erittäin tai jokseenkin merkittävänä ongelmana EU-jäsenmaissa. Suomi ei ollut kyselyyn osallistuneiden jäsenmaiden joukossa. (FRA 2018c.) Suomen poliisille tehtiin juutalaisiin kohdistuneista viharikoksista vuonna 2019 kuitenkin vain 12 rikosilmoitusta. Määrä on silti huomattava, jos se suhteutetaan juutalaisten määrään Suomessa.

FRA:n homoille, lesboille, biseksuaaleille, trans- ja intersukupuolisille henkilöille (HLBTI) kohdistetun kyselyn mukaan 32 prosenttia suomalaisista vastaajista oli kokenut vihamoitiivin sisältämää häirintää kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. (FRA 2020b; FRA 2020c). Tässäkin viharikosselvityksen antama kuva on samansuuntainen. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät poliisin tietoon tulleet tapaukset olivat tapahtumatilanteiltaan yleisimmin sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää.

FRA:n uusimman perusoikeusraportin mukaan ihmiset ovat yhä enemmän huolissaan vihapuheesta ja varsinkin verkossa leviävästä aineistosta, joka edistää rasismia, muukalaisvihaa ja ääriajattelua (FRA 2020). Vihapuheen lisääntyminen nousee esiin myös viharikosselvityksessä. Vuonna 2019 yli puolet viharikoksista tehdyistä rikosilmoituksista liittyi sanallisiin loukkauksiin, uhkauksiin ja häirintää. Näiden määrä myös kasvoi vuoteen 2018 verrattuna. Rikoslajeista kiihottaminen kansanryhmää -rikosten määrä kolminkertaistui.

5 HAVAINTOJEN ARVIOINNISSA HUOMIOITAVAA

Havaintoja tarkasteltaessa tärkeintä on huomioida se, että selvityksen aineistona on käytetty poliisin rikosilmoitustietoja. Tämä tarkoittaa sitä, että kyse on epäillyistä viharikoksista eikä vielä oikeudessa tuomituista rikoksista. Viime kädessä tuomioistuimien ratkaisee epäilyn rikoksen motiiviin.

Viharikoksiksi määriteltyjen rikosilmoitusten ja päärिकosten määrään vaikuttaa tehtyjen rikosten lisäksi myös ihmisten alttius ilmoittaa epäilyistä rikoksesta poliisille. Oikeusministeriön Suomessa tekemän selvityksen mukaan vain 21 prosenttia häirintää tai vihapuhetta kokeneista ilmoitti siitä jollekin taholle (Oikeusministeriö 2016). Euroopan unionin perusoikeusviraston 2017 laatimasta Euroopan unionin etnisiä vähemmistöjä ja syrjintää koskevasta katsauksesta puolestaan ilmenee, että jäsenmaissa keskimäärin 12 prosenttia raportoi syrjinnästä, 10 prosenttia häirinnästä ja 28 prosenttia vihamotiivin sisältämäästä väkivallasta jollekin viranomaiselle (FRA 2017b). Syyt olla ilmoittamatta viharikoksista poliisille liittyvät yleisimmin epäluottamukseen viranomaisia kohtaan, viharikosten arkipäiväisyyteen, pelkoon sekä epätietoisuuteen ja tuen tarpeeseen (FRA 2017b; FRA 2019; Oikeusministeriö 2016; USKOT-foorumi ry 2019). Ilmoitusalttiuteen voivat vaikuttaa myös muut tekijät, kuten viharikoksiin liittyvät kampanjat ja medianäkyvyys sekä esimerkiksi niihin liittyvä keskustelu sosiaalisessa mediassa. Myös eri viiteryhmiin kuuluvilla henkilöillä voi olla erilainen kynnys ilmoittaa kokemistaan rikoksista poliisille. Jotta saisimme todellisemman kuvan viharikollisuuden kokonaismäärästä, olisi kuitenkin tärkeää, että viharikoksen uhreiksi joutuneet ilmoittaisivat siitä poliisille.

Tätä katsausta tulkittaessa on syytä ottaa huomioon myös muita asioita kuin vallitseva yhteiskunnallinen tilanne. Rikosilmoitustiedot ovat tekstimuodossa ja viharikosten tunnistaminen perustuu pitkälti siihen, millä tavalla ilmoitus on kirjattu. Pelkästään kirjoitusvirheiden takia jotkin tapaukset eivät välttämättä päädy varsinaiseen rikosilmoitusaineistoon. Sen lisäksi ilmoitusta tehtäessä poliisilla ei välttämättä ole vielä paljoakaan tietoa tapauksesta.

Rikosilmoitukset saattavat olla useita sivuja pitkiä ja erittäin yksityiskohtaisesti kirjoitettuja, tai niissä saattaa olla vain muutama lause. Ilmoitukset, joissa poliisi ei ole käyttänyt viharikosluokitusta ja joissa ei ole mainintaa mahdollisesta motiivista, eivät ole päätyneet tämän selvityksen aineistoon. Siitä huolimatta rikoksen esitutkintavaiheessa saattaa silti löytyä tapaukseen liittyvä vihamotiivi. Viharikosmotiivin tunnistaminen sekä huomioonottaminen esitutkinnassa on osoittautunut vaikeaksi, joten viharikoksiin liittyvälle koulutukselle on jatkossakin tarvetta.

Huomioon on syytä ottaa myös se, että vaikka poliisihallituksen luokitteluohteisuudessa korostetaan poliisin velvollisuutta huolehtia siitä, että luokittelumerkinnot tehdään asianmukaisesti, viharikosluokituksen lisääminen rikosilmoitukseen ei ole pakollista. Vuosittain vain noin neljäsosa Poliisiammattikorkeakoulun viharikosselvityksessä epäillyiksi viharikoksiksi todetuista on sellaisiksi luokiteltu.

Mahdollisen vihamotiivin varhaisen tunnistamisen takaamiseksi on tärkeää, että poliisilla ja syyttäjällä on yhteinen käsitys viharikoksista. Sen lisäksi, että poliisin luokittelutieto siirtyy myös syyttäjälle, poliisilla on vuoden 2019 alusta ollut velvollisuus tehdä ennakoilmoitus syyttäjälle jo tutkinnan alkuvaiheessa mahdollisesta vihamotiivista. Syyttäjä lopulta päättää, syytetäänkö epäiltyä viharikoksesta ja tarvitaanko lisätodisteita epäillyn rikoksen vihaelementeistä.

LÄHTEET

Attila, Henna & Pietiläinen, Marjut & Keski-Petäjä, Miina & Hokka, Päivi & Nieminen, Markku

(2018). Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2/2018, Helsinki.

Ellonen, Noora (2006). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2005. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 53. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

European Network Against Racism (ENAR) (2016). Forgotten women: the impact of Islamophobia on Muslim women. European Network Against Racism, Brussels.

FRA (2017).) EU-MIDIS II: Muslims – Selected findings. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2017b). EU-MIDIS II. Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Main results. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2017c). EU-MIDIS II. Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Main results. Survey data explorer. <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-second-eu-minorities-discrimination-survey>. [verkkodokumentti].

FRA (2018). Being Black in the EU/Second European Union Minorities and Discrimination Survey. Euroopan unionin julkaisutoimisto. Luxemburg.

FRA (2018b). EU-MIDIS II. Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus: Romanit – Poimintoja tuloksista. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2018c): Experiences and perceptions of antisemitism: Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020). Fundamental Rights Report 2020. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020b). EU-LGBTI II: A long way to go for LGBTI equality. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020c). EU-LGBTI II: A long way to go for LGBTI equality. Survey data explorer. <https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2020/lgbti-survey-data-explorer>. [verkkodokumentti].

Hansen, Saana & Sams, Anni & Jäppinen, Maija & Latvala, Johanna (2016). Kunniakäsitykset ja väkivalta – selvitys kunniaan liittyvästä väkivallasta ja siihen puuttumisesta Suomessa. Ihmisoikeusliitto, Helsinki.

- Helminen, Klaus & Lehtila, Kari & Virolainen, Pertti (2005). *Esitutkinta ja pakkokeinot*. Talentum, Helsinki.
- Iganski, Paul (2001). Hate crime hurt more. *American Behavior Scientist*, 45 (4): 627–638.
- Joronen, Mikko (2008). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 72. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Kansaneläkelaitos (2020). *Kelan vammaisuusetuustilasto 2019*. Kela, Helsinki
- Keränen, Tuunia (2005a). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2003. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 39. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.
- Keränen, Tuunia (2005b). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2004. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 40. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.
- Keskinen, Suvi & Alemanji, Aminkeng Atabong & Himanen, Markus & Kivijärvi, Antti & Osazee, Uyi & Pöyhölä, Nirosha & Rousku, Venla (2018). *Pysäytetyt – Etninen profilointi Suomessa*. SSKH Notat 2/2018. Svenska social och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Helsinki.
- Kivimäki, Henna & Halme, Nina (2016). Nuoret kokevat runsaasti seksuaalista häirintää. *Haaste 2/2016*.
- Lappi-Seppälä, Tapio & Hakamies, Kaarlo & Koskinen, Pekka & Majanen, Martti & Melander, Sakari & Nuotio, Kimmo & Nuutila, Ari-Matti & Ojala, Timo & Rautio, Ilkka (2013). *Oikeuden perusteokset: Rikosoikeus*. Sanoma Pro.
- Lehtonen, Jukka (2007). Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvä syrjintä. Teoksessa: Lepola, Outi & Villa, Susan (toim.). *Syrjintä Suomessa 2006*. Ihmisoikeusliitto, Helsinki.
- Niemi, Jenni (2011). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2010. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 95. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Niemi, Jenni & Sahramäki, Iina (2012). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2011. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 104. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Noponen, Tanja (2007). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2006. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 62. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.
- Oikeusministeriö (2016). ”Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä” Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin. Oikeusministeriön julkaisu 7/2016, Helsinki.
- Ollus, Natalia & Tanskanen, Maiju & Honkatukia, Päivi & Kainulainen, Heini (2017). *Sukupuolistunut vihapuhe, seksuaalinen häirintä ja risteävät yhteiskunnalliset erot*.
- Raportissa Teräsaho, Mia & Närvi, Johanna (toim.). *Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon: Analyysyjä tasa-arvobarometrasta 2017*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 32–56, Helsinki.
- Perry, Barbara (2001). *In the name of hate*. Routledge, New York.

Peutere, Laura (2009). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2008. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 85. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Peutere, Laura (2010). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2009. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 88. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Poliisi (2016). Vihapuheiden ja -rikosten torjuntaan liittyvän toimintasuunnitelman valmistelua koskevan työryhmän loppuraportti. https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructu-re/55559_53788_Vihapuheiden_tehostettu_torjunta_raportti.pdf?c6106bf1ae75d488 [verkkodokumentti].

Poliisin tulostietojärjestelmä, Polstat (viitattu 6/2020).

Rauta, Jenita (2017). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2016. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 12. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Rauta, Jenita (2018). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2017. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 131. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Rauta, Jenita (2019). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2018. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 15. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Saresma, Tuija (2017). Väkivaltafantasiat ja pelon politiikka: sukupuolitetun ja sukupuolittavan

verkkovihapuheen luentaa. Teoksessa Karkulehto, Sanna & Rossi, Leena-Maija (toim.): Sukupuoli ja väkivalta: lukemisen etiikkaa ja politiikkaa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1431, 219–244, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (1998). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1997. Poliisiosaston julkaisu 4/1998, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (1999). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1998. Poliisiosaston julkaisu 11/1999, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2000). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1999. Poliisiosaston julkaisu 9/2000, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2001). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2000. Poliisiosaston julkaisu 15/2001, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2002). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2001. Poliisiosaston julkaisu 12/2002, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2003). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2002. Poliisiosaston julkaisu 12/2003, Helsinki.

Sisäministeriö (2019). Sanat ovat tekoja: Vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen. Sisäministeriön julkaisuja 2019:23, Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2018). Suomen romanipoliittinen ohjelma (ROMPO) 2018–2022. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 3/2018. Helsinki

Tasa-arvovaltuutettu (2018). Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018. Tasa-arvojulkaissu 2018:4, Helsinki.

Tihveräinen, Tero (2013). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2012. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 2. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tihveräinen, Tero (2014). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2013. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 7. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tihveräinen, Tero (2015). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2014. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 8. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tihveräinen, Tero (2016). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2015. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 10. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tilastokeskus (2020). Tilastokeskuksen PX Web -tietokannat, väestörakenne. <http://www.stat.fi/tup/tilastotietokannat/index.html> (viitattu 6/2020).

USKOT-foorumi ry (2019). Uhrien kokemuksia viharikoksista Suomessa 2014–2018. <https://www.riku.fi/binary/file/-/fid/2140/> [verkkodokumentti].

Valtioneuvoston kanslia (2019). Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:57, Helsinki.

LIITTEET

LIITE 1. RIKOSNIMIKKEET

Muu tutkinta OR

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan RL 11. luku

Joukkotuhonta OR Joukkotuhonnan valmistelu OR Rikos ihmisyyttä vastaan OR Törkeä rikos ihmisyyttä vastaan OR Kidutus OR Kiihottaminen kansanryhmää vastaan OR Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan Syrjintä OR

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset RL 21. luku

Lapsensurma OR Lapsensurman yritys OR Murha OR Murhan yritys OR Surma OR Surman yritys OR Tappo OR Tapon yritys OR Heitteillepano OR Tappeluun osallistuminen OR Lievä pahoinpitely OR Pahoinpitely OR Pahoinpitelyn yritys OR Törkeä pahoinpitely OR Törkeän pahoinpitelyn yritys OR Kuolemantuottamus OR Törkeä kuolemantuottamus OR Vamman- tuottamus OR Törkeä vammantuottamus OR Vaaran aiheuttaminen OR Pelastustoimen laiminlyönti OR

Sikiön, alkion ja perimän loukkaamisesta RL 22. luku

Laiton raskauden keskeyttäminen OR Törkeä laiton raskauden keskeyttäminen OR Laiton alkioon puuttuminen OR Laiton perimään puuttuminen OR Laiton sukusolujen käyttö OR Lapsen identiteetin loukkaaminen OR

Seksuaalirikoksista RL 20. luku

Raiskaus OR Raiskauksen yritys OR Törkeä raiskaus OR Törkeän raiskauksen yritys OR Pakottaminen sukupuoliyhteyteen OR Sukupuoliyhteyteen pakottamisen yritys OR Pakottaminen seksuaaliseen tekoon OR Seksuaaliseen tekoon pakottamisen yritys OR Seksuaalinen hyväksikäyttö OR seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön yritys OR Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta OR Seksuaalipalvelujen ostamisen yritys nuorelta OR Paritus OR Parituksen yritys OR törkeä paritus OR törkeän parituksen yritys OR

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan RL 17. luku

julkinen kehottaminen rikokseen OR järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen OR Mellakka OR Väkivaltainen mellakka OR Väkivaltaisen mellakan johtaminen OR Yleisen järjestyksen aseellisen rikkomisen valmistelu OR Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen OR uskonrauhan rikkominen OR Uskonnonharjoituksen estäminen OR Uskonnonharjoituksen estämisen yritys OR hautarauhan rikkominen OR Ilkivalta OR

Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta 24. luku

Kotirauhan rikkominen OR Törkeä kotirauhan rikkominen OR Julkisrauhan rikkominen OR Törkeä julkisrauhan rikkominen OR Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen OR Kunnianloukkaus OR Törkeä kunnianloukkaus OR

Vapauteen kohdistuvista rikoksista 25. luku

Vapaudenriisto OR Törkeä vapaudenriisto OR ihmiskauppa OR Ihmiskaupan yritys OR törkeä ihmiskauppa OR Törkeän ihmiskaupan yritys OR Panttivangin ottaminen OR Tuottamuksellinen vapaudenriisto OR Laiton uhkaus OR Pakottaminen OR

Vahingonteot RL 35. luku

Lievä vahingonteko OR Vahingonteko OR Vahingonteon yritys OR Törkeä vahingonteko OR Törkeän vahingonteon yritys OR

Työrikoksista 47. luku

työturvallisuusrikos OR työaikauojelurikos OR Työsyryntä OR Kiskonnantapainen työsyryntä OR työntekijöiden edustajan oikeuksien loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisen yritys OR työväkivalta OR luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö OR

Rikoksista viranomaisia vastaan 16. luku

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen OR Virkamiehen vastustaminen OR Haitanteko virkamiehelle OR Niskoittelu poliisia vastaan OR Virkavallan anastus OR Lähestymiskiellon rikkominen OR

Yleisvaarallisista rikoksista 34. luku

Tuhotyö OR Tuhotyön yritys OR Liikennetuhotyö OR Liikennetuhotyön yritys OR Törkeä tuhotyö OR Törkeän tuhotyön yritys OR Terveiden vaarantaminen OR Terveiden vaarantamisen yritys OR Törkeä terveyden vaarantaminen OR Törkeän terveyden vaarantamisen yritys OR Yleisvaaran tuottamus OR Törkeä yleisvaaran tuottamus OR Yleisvaarallisen rikoksen valmistelu OR

Virkarikoksista 40. luku

Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen OR virka-aseman väärinkäyttäminen OR Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen OR virkavelvollisuuden rikkominen OR Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen OR

LIITE 2. HAKUSANAT

(ulkomaalai* and.s viha*) OR *pilakuv* OR *pilapiirro* OR apina* OR ennakkoluulo* OR etni* OR fasis* OR go home OR hakaris* OR heil OR hitler* OR ideologi* OR ihonväri* OR text=(jew* not jewelry not jewellery) OR jutku* OR jutsku* OR juutalai* OR kinkke* OR text=(kinkki* not kinkkinen) OR kinuk* OR klux OR kuulapä* OR maahanmuuttaj* OR text=(manne* not manner* not mannen not mannelin) OR menkää sinne mistä OR mustalai* OR mustilai* OR mutakuon* OR mutiai* OR muukalaisviha* OR nahkapä* OR natsi* OR text=(neeker*) OR negro* OR nekru* OR nigger* OR painua sinne mistä OR pakolai* OR palata sinne mistä OR pilotti* OR polttopul* OR (molotov* cocktail*) OR (molotov* cocktail*) OR racis* OR rasism* OR rasist* OR rodullinen OR romaani* OR text=(romane*) OR text=(romani*) OR romsk* OR text=(rotu* not rotuaari*) OR ryssittel* OR (ryssä* not kyyryssä) OR räätipä* OR saame* OR text=(skin* not skinnari*) OR text=(somali*) OR suomi suomalaisille OR svedu* OR takaisin afrikkaan OR takaisin sinne mistä OR torakka* OR valkolai* OR valkonaam* OR venakko OR text=(white) OR vihariko* OR vinosilm* OR vähemmistö* OR ähl* OR bapdis* OR buddha* OR (vapaa* ajattelij*) OR *lestadio* OR *laestadi* OR *luterilai* OR text=(*muslim*) OR text=(*seurakun*) OR *uskovai* OR adventis* OR al gaida* OR al qaida* OR allah* OR antisem* OR apartheid* OR arbeit macht frei* OR arjalai* OR ateist* OR auschwitz OR bin laden* OR burkha* OR fatwa* OR harhaop* OR text=(helluntai*) OR hindu* OR hunnu* OR text=(huntu* not huntus) OR imaami* OR text=(islam*) OR jeesu* OR jehova* OR (jumala* not jumalauta) OR katoli* OR koraani* OR krishna* OR kristilli* OR kristinusko* OR kristit* OR metodis* OR mormon* OR mormooni* OR moske* OR ortodoks* OR ortodox* OR text=(osama) OR text=(pelastusarmeija*) OR text=(profeet*) OR text=(raamat*) OR rukou* OR sikhi* OR sharia* OR taliban* OR terrorist* OR turbaan* OR uskonno* OR uskonto* OR vakaumu* OR vapaakirk* OR vääräuskoi* OR (ääri* and.s islam*) OR *hetero* OR *transsu* OR *transu* OR bimie* OR binai* OR biseksu* OR bi-seksu* OR fag OR fags OR fägär* OR text=(gay* not gaye*) OR hinttari* OR hintti* OR homo* OR homppel* OR text=(lepak* not lepakkomie*) OR lesbo* OR lespo* OR miespari* OR naispari* OR pride* OR puppel* OR queer OR (rekisteröi* and.s parisuh*) OR (seksuaal* and.s suuntautu*) OR (seksuaali* and.s taipumu*) OR text=(seta*) OR (sukupuol* and.s korjau*) OR (sukupuol* and.s suuntautu*) OR (sukupuol* and.s vaihdo*) OR transihmi* OR transmie* OR transnai* OR transseksu* OR transvest* OR ulos kaapista OR aivovamma* OR autist* OR asperger* OR text=(*invalid*) OR text=(*invaliid*) OR *pyörätuol* OR *rollaattor* OR *rullatuol* OR *sokea* OR *syndrooma* OR *syndrom* OR text=(*vammai* not asenevammai*) OR (cp* and.s vamma*) OR erityislaps* OR heikkolahjai* OR huonokuulo* OR text=(inva*) OR jälkeenjään* OR kehar* OR kehityshäiriö* OR kuulolait* OR kuulovamma* OR text=(kuuro* not sadekuuro) OR (kääpiö* not kääpiövilla* not kääpiösnautser* not kääpiöpin*) OR liikuntaestei* OR liikuntavamma* OR lyhytkasvui* OR text=(mykkä not mykkäpuhelu) OR näkövamma* OR oireyhtym* OR opaskoir* OR pakkoliik* OR (puhevi* NOT puheviest*) OR rajoittei* OR text=(rampa) OR text=(vajaamieli*) OR vajaailyi* OR text=(vajak*) OR vanmanen OR text=(viittomakiel*) OR änkyt* OR syrjintä OR text=(*kansallispu* not kansallispuisto) OR vajuk* OR text=(puhevamma*) OR text=(sompu* not sompujärv*) OR somppu* OR asberger* OR text=(kehitysvamma*) OR mutakep* OR text=(lahko* not hankalahko) OR liikuntakyvyt* OR mutapä* OR dysfasia* OR liikuntarajoit* OR ryssitel* OR monikulttuuri* OR rodun OR (takaisin* and.s kotimaa*) OR (virolai* and.s huor*) OR menkää ko-

timaahan OR ulkomaalaisvastai* OR (syntyperä* and.s vuoksi) OR autismi* OR liikuntaeste* OR kainalosauv* OR kynnärsauv* OR text=(lesta*) OR lestoi* OR huononäkö* OR nokikep* OR sosiaalipumm* OR yhteiskunnan elät* OR pois suomesta OR (painu* and.s kotimaa*) OR kehitystaso* OR uskonlahko* OR (venäläi* and.s huor*) OR separi* OR separei* OR (sukupuol* and.s ilmaisu*) OR (sukupuol* and.s identiteet*) OR vajaakuntoi* OR mulatti* OR vastaanottokesku* OR (burka* not burkar*) OR syjivä* OR syrjityksi OR huivipä* OR mutua-ainen OR patriootti OR kemali OR mustolainen OR maitonaama OR yöntimo OR toisuskoiset OR vammaseksi OR viharyhm* OR nazist OR neukku OR karvakä* OR mustanaam* OR Odin* OR Lold* OR utlänning* and.s hat* OR apa OR fördom* OR hakkors* OR hudfärg* OR jud* OR invandra* OR främlingsfient* OR skinnskall* OR neger* OR flykting* OR zigenar* OR tattar* OR hurri* OR finnjäv* OR hatbrott* OR snedög* OR minorite* OR lessar* OR *troende* OR renras* OR slöja* OR jesus OR koranen* OR kristendom* OR frälsningsarm* OR profet* OR bibel* OR böne* OR turban* OR religion* OR frikyrk* OR transvesti* OR bisexu* OR bög* OR flata OR flato OR registrera* and.s parförh* OR sexuell* and.s läggnin* OR transperso* OR ut ur skåpet OR rullstol* OR rollator* OR blind* OR cp* and.s skada* OR efterbliv* OR utvecklingsstörd* OR döv* OR dvärg* OR funktionshindra* OR stum OR synskada* OR tvångsrörels* OR talfel OR teckenspråk* OR stammar OR diskriminer* OR folkdräkt* OR sekt OR ras OR tillbaka till hemland* OR hor* OR autism* OR kryck* OR socialfall* OR mulatt* OR mottagningscentral* OR patriot* OR arab OR blatte OR babbe OR bananplockare OR berikare OR efterbliven OR fikus OR lakrits* OR mongo* OR musse OR svartskalle OR naisviha OR ähläm*

LIITE 3. MUUT SAATAVILLA OLEVAT LIITETAULUKOT JA KUVIOT

Kaikki vihamotiivit

Liitetaulukko. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2019.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät kuukausittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Eri viharikosmotiivien osuudet epäillyistä viharikoksista tehdyissä ilmoituksissa vuonna 2019 (n=899).

Liitetaulukko. Viharikosluokituksen käyttö epäillyistä viharikoksista tehdyissä ilmoituksissa vuonna 2019.

Liitetaulukko. Viharikosluokituksen käyttö poliisipiireittäin vuonna 2019.

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten eteneminen syyteharkintaan rikoslajeittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut)

Liitetaulukko. Epäillyt viharikosilmoitukset, joissa useampi vihamotiivi vuonna 2019.

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten eteneminen syyteharkintaan motiiveittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut)

Liitetaulukko. Vastaanottokeskuksissa tapahtuneet vihamotiivin sisältämät epäillyt päär rikokset motiivin mukaan vuonna 2019.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät poliisipiireittäin ja motiiveittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat motiiveittain vuonna 2019 (n=1 237).

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2019 (n=1 237).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde viharikoksesta epäiltyyn vuonna 2019.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat motiiveittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat vuonna 2019.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt viharikokset rikosilmoituksittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt viharikokset rikosilmoituksittain jaoteltuna tapahtumapaikan mukaan vuonna 2019.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt vihamotiivin sisältämät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Viharikosilmoitusten määrät ja ulkomaan kansalaisten määrät maakunnittain ja suhteutettuna maakunnan asukaslukuun vuonna 2019.

Liitetaulukko. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2008–2019.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämät epäillyt päärikokset rikoslajeittain ja motiiveittain vuonna 2019 (n=1 237).

Liitekuvio. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten esitutinnan tila motiiveittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten eteneminen syyteharkintaan motiiveittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Viharikosluokituksen käyttö poliisipiireittäin vuonna 2019.

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat motiiveittain vuonna 2019 (n=1 237).

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat motiiveittain vuonna 2019 (n=1 237).

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2019 (n=1 237).

Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten määrät maakunnittain, suhteutettuna maakunnan asukaslukuun sekä 10 000:ta maakunnassa asuvaa ulkomaan kansalaista kohden vuonna 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten määrän kehitys rikoslajeittain vuosina 2006–2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2019 (% , n=939).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2019 (% , n=939).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuosina 2018 ja 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten yleisimmät sivurikosnimikkeet vuosina 2018 ja 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat rikoslajeittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat rikoslajeittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät epäillyt rikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosina 2018 ja 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuosina 2006–2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat synnyinmaan mukaan vuosina 2006–2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat synnyinmaan mukaan vuonna 2019, kun provokaatiojutut on jätetty pois.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäillyissä päärikoksissa vuonna 2019.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä päärikoksesta epäiltyyn eri rikoslajeissa vuonna 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä päärikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2019.

Liitetaulukko. Rikoslajit etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä päärikoksesta epäillyn iän mukaan 2019.

Liitetaulukko. Rikoslajit etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä päärikoksesta epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten esitutkinnan tila rikoslajien mukaan (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Tapahtumatilanteet etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä rikosilmoituksissa vuosina 2018 ja 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten esitutkinnan tila maakunnittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät epäiltyjen rikokset kunnittain 100 000:ta asukasta kohden vuonna 2019.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten tarkempi tapahtumapaikka luokassa ”MUU JULKINEN RAKENNUS” vuonna 2019 (n=83).

Liittekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten määrä maakunnittain, maakunnan asukaslukuun suhteutettuna sekä 10 000:ta maakunnassa asuvaa ulkomaan kansalaista kohden vuonna 2019.

Liittekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten määrät vuosina 2008–2019.

Liittekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten määrän kehitys rikoslajeittain vuosina 2006–2019.

Liittekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten esitutkinnan tila maakunnittain (1.1.2019–30.6.2019 kirjatut jutut).

Liittekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2019 (n=922).

Romaneihin kohdistuneet rikokset

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2019 (% , n=81).

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat rikoslajeittain vuonna 2019 (% , n=81).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärikoksissa vuonna 2019.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärikoksissa rikoslajeittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien viharikosten määrät kunnittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten tarkempi tapahtumapaikka luokassa ”MUU JULKINEN RAKENNUS” vuonna 2019 (n=21).

Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Kristinuskoon kohdistuneet rikosilmoitukset vuonna 2019: tarkempi kuvaus suuntauksesta.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät epäillyt viharikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuonna 2019.

Liitetaulukko. Islamiin kohdistuneet viharikosilmoitukset vuonna 2019: tarkempi kuvaus suuntauksesta.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2019.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2019 (n=221).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa vuonna 2019.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikat vuonna 2019 (n=168).

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten rikoslajit motiiveittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä motiiveittain vuonna 2019 (%).

Liitekuvio. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2019 (n=168).

Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2019.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2019 (n=81).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde päärikoksesta epäiltyyn tapauksissa, jotka liittyvät seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun vuonna 2019.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2019 (n=81).

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli motiiveittain vuonna 2019.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä motiiveittain vuonna 2019 (%).

Liitekuvio. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2019 (n=81).

Vammaisuuteen liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2019.

Liitetaulukko. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2019 (n=62).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn vammaisuuteen liittyvässä päär rikoksessa vuonna 2019.

Liitetaulukko. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat vuonna 2019 (n=49).

Liitekuvio. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päär rikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2019 (n=49).